

HÚSVÉT ELŐTT

*... nehéz, szomorú léptek.
Húsvét előtt... zokogó, bús miértek.
Húsvét előtt... ajtók, kemények,
zártak.
Húsvét előtt... arcok, fakóra váltak.
Húsvét előtt... szívek, üres-
szegények.
Húsvét előtt... kihamvadott
remények.
Húsvét előtt... egy nagy „Minden
hiába!”
Bús eltemetkezés az éjszakába.
De húsvét lett! Feltámadott a
Mester!*

HÚSVÉT UTÁN

*... el a gyásszal, könnyekkel!
Húsvét után... futni a hírrel frissen!
Húsvét után... már nem kérdezni mit
sem!
Húsvét után... új cél és új sietség!
Jézus él! Nincs út, mely messze
esnék!
Húsvét után... erő, diadal, élet!
Csak azokért sírjunk húsvéti
könnyet,
Akik még mindig húsvét előtt élnek.*

(Túrmezei Erzsébet)

XXVIII. évfolyam 4. szám 2021. április

Bulányi Gy.: Húsvét harmadik vasárnapja	4698
Turiák I.: Testvéreim!	4700
Bulányi Gy.: Húsvét Budaváriban	4703
Kollár G.: Húsvét Bruderhofban	4704
Habol L. – Meza J.: VERSEK	4707
Hamvas B.: Mágia szutra (részlet)	4707
Bulányi Gy.: A megbolondult só...?	4708
Döry I.: Kedves Koinónia!	4710
Kovács L.: Élet a Bokorban	4710
Kovács L.: Hálaadás Venczel Feriért...	4713
Venczel F.: Könyvismertető...	4713
Metzger B.: A fiát kereste (6.)	4715
Babits M.: Húsvét előtt	4718

«Az emberi elköteleződés folyóirata – családjunkért,
nemzetünkért, mindenkiért – Isten Országá megvalósulásáért.»
Elérhetőség: koinonia.tarsak@gmail.com

BULÁNYI GYÖRGY HÚSVÉT HARMADIK VASÁRNAPJA

1.

Nagyon érdekes kérdéseket kaptam a mai evangéliumról Németi Gyuritól:

*Megértették-e a feltámadás után a tanítványok,
hogy miért jött Jézus?*

*Miért volt szükség Jézus megjelenésére a
tanítványok előtt?*

*Jézus tanítása megjelenése nélkül nem hiteles?
Mitől hiteles?*

*Miért kellett Jézusnak az Írásokat beteljesítenie?
Nem volt ez predestináció?*

*Jézus megígérte tanítványainak, hogy elküldi a
Szentlelket.*

A Szentlelket külön küldeni kell?

Tudja egyáltalán az Isten visszatartani Őt?

*A mai magyar társadalomban, melyek a Szentlélek
eljövetelének külső jelei?*

Mások, mint az apostolok korában?

Mindezek számomra is kérdések. S egyházunknak nincs módja másra, minthogy olvastatja, hallgatatja velünk a kétezer esztendővel ezelőtt írt szövegeket, mert ezek fejezik ki őseink hitét. S mi az egyház kis szürke tagjai azt gondoljuk, hogy az a dolgunk, hogy ragaszkodjunk őseink hitéhez. Ezt gondoljuk? Magam nem ezt gondolom. Mért, mihez akarok én ragaszkodni? Ahhoz, amit én itt és most igaznak gondolok. Amit a szívem, a lelkiismeretem, mond nekem. Amiről meg vagyok győződve. Amiről azt gondolom, hogy csakúgy lehet, ahogy gondolom. És ha nem igazít el valamiben a szívem? Akkor nem mondok semmit. Akkor legfeljebb felmondom hittestvéreimmel együtt, amit fel kell mondanom, hogy hitükben testvérük maradhassak. De ez a felmondás csak a számból jön, nem a szívemből.

2.

Próbálok tehát válaszolni kérdéseitekre úgy, ahogy a szívemből jön. A tanítványok Jézus feltámadása nélkül semmit sem értettek volna meg abból a tanításból, amelyet három éven keresztül kaptak Jézustól. A Golgota józanította ki őket azokból az álmokból, melyekbe becsomagolták mindazt a szöveget, melyet három esztendőn keresztül Jézustól hallottak, és azt az életalakítást, melyet szemükkel láttak Jézus életén. A tanítványok koruknak voltak a gyermekei. Várták, mint ahogy minden zsidó, várták a Messiást. Nagyon hittek Jahvében, Adonájban, a Seregek Urában, hogy megtartja szövetségi hűségét, és kikergeti végre hazájukból a megszálló Római Birodalom légióit. Politikai volt a Messiás-fogalmuk. Úgy képzelték, hogy Isten Felkentjének politikai feladatai vannak. Isten Felkentje elvégzi a zsidók helyett azt, amit a zsidók nem tudnak elvégezni. Mit? Hát azt, hogy kikergessék hazájukból a rómaiakat. A Tizenkettőt ugyan elbűvölte a náluk fél nemzedékkel idősebb názáreti Jézus alakja, egyénisége, tudása, gyógyító, halottakat feltámasztó hatalma, de mindez a bűvölet csak megerősítette őket abban, amiben tanítványok közösek voltak honfitársaikkal. Abban a tudatban, hogy a Messiás dicsőséges uralkodó Izraelben. Hogy a fenében lehessen más, ha egyszer ők, a zsidók, az Isten választott népe? Hogyan nem tenné meg ezt értük Isten? Az a csodálatos, hogy már idáig is meg nem tette. Biztosan a bűneik miatt késlekedik. De ez a Jézus már biztosan a Messiás, s ő majd elvégzi Isten erejében azt, amit Istennek illetett volna már jó régen elvégeznie.

Elemezzük a tanítványok gondolkodását. Pofára esésüknek, csalódásuknak, Jézust elárulásuknak, Jézust megtagadásuknak és széjjelfutó, Jézust cserbenhagyásuknak okát keresik kérdéseitek. A pofára esés első és alapvető oka, hogy Istennek nincs választott népe. De kivétel nélkül mindannyian Isten választott lányai, fiai vagyunk. S rajtunk fordul, hogy elfogadjuk-e Istennek

ezt a minket választását. Hogyan lehet elfogadnunk? Nagyon könnyen és nagyon nehezen. Mit kell tenni? Összesen csak annyit, hogy amikor szólít bennünket, válaszolnunk kell: Itt vagyok, hallom a hangod. S amikor megmondja, hogy mi tegyék, akkor az kell mondani, amit Mária mondott: Legyen nekem a te igéd szerint. Avagy magyarul: Úgy lesz, ahogy kívánod. Istennek tehát csak választott lányai és fiai vannak, mindegyikükhöz szól, s ezek között akadnak olyanok, aki válaszolnak is neki.

Akik válaszolnak, azokból Tizenkettő lesz. Ha nem lesz belőlem egy tizenkét tagú kisközösség tagja, akkor nem válaszoltam Isten meghívására. S ha a meghívásra csak azzal válaszolok, hogy papot keresek s találok magamnak, akire rábízom lelki ügyeim bonyolítását, akkor nem válaszoltam Istennek. Az életben akkor történik valami, amikor társat találunk. Nem szülőt, apát, anyát, lelki apát, lelki anyát, hanem társat. Az apát, az anyát elhagyjuk, amikor felnövünk, amikor saját lábunkra állunk, de a felünkhez – a férjünk is felünk, nemcsak a feleségünk a felünk – az életünk végéig ragaszkodunk.

Gondoljátok jól meg, hogy Jézus azokat, akinek kiválasztása előtt egy egész éjszaka imádkozott, tizenkettővé tette. Szeretném ezt jól érteni. Azt gondolom, hogy ez annyit jelent, hogy társakká tette őket. A maga társává is, és a tizenegynek a társává is. Egyetlen helyre sem tudom ráfogni az evangéliumokban ezt: Jézus lelkizik valamelyik tanítványával. Egyetlen jelenetre se tudnám ráírni: *Jézus és lelki gyermeke*. Egyetlen helyet sem tudnék mutatni, melyben Jézus gyóntatja valamelyik tanítványát. Jézus a társuk volt. Jézus felnőttként kezelte őket. Jézusnak nem voltak a tanítványok lelki gyermekei.

Évtizedek előtt megkeresett, mint papot egy nagyjából korombeli embertársam. Beszélgetésünk végén ezt mondta. Felszabadítottál! Az hiszem azt jelentette ez a szó nála, hogy megértette szavaimból, magatartásomból, hogy nem kell a gyermekemnek lennie, hanem társa lehet magának az Istennek. Csatlakozott is egyik közösségünkhöz, s ha nem is lett annak formális vezetője, de talán legjelentősebb táplálója, éltetője.

Jézus nemcsak Fia az Istennek, hanem társa is. Jézus magára vállalja az Atya ügyét. Vállalja az üldöztetést is az istenektetszésért. S erre a nagykorú magatartásra akarja nevelni Tizenkettőjét is. Mindannyian választottak vagyunk, de nemcsak arra van szüksége a világnak, hogy az Isten válasszon minket, hanem arra is, hogy mi is válasszuk az Istent. Jézus az életével bizonyítja, hogy Isten hozzá intézett szózatára válaszol. Ezt válaszolta: *Ez az én szerelmes Atyám, akiért hajlandó vagyok odaadni az életemet*. A Golgota volt a válasza. Kikből is áll az Isten választott

népe? Azokból, akik hajlandók a Golgotára menni. Ki juttatja Jézust a Golgotára? Saját népének, saját vallásának legfőbb papja, Kaifás. Véletlen volt? Nem volt véletlen. Az urak világa végig gyilkolta a kétezer esztendőn keresztül azokat, akik megértették és követték Jézust.

Mintha válaszoltam volna egy egyetlen kérdésre: Csak a feltámadás után értették meg a tanítványok annyira Jézust, hogy nincs pofájuk visszamenni a há-lókhöz – ha értik, ha nem értik, hogy mit akart Jézust... Amiket mond Jézus, azokat csinálni kell, s ha azt mondja, hogy várjuk a Szentlelket, akkor várjuk a Szentlelket, s majd meglátjuk, hogy hogyan tovább! Az Isten Országá nem robban be dicsőséggel a történelembe. A Isten Országá lassú szekér, amelyet mindig meg kell lökögetni: feltámadással, megjelenésekkel, az Írásokból igazolással. Akármivel, ami a halló fülekkel rendelkezőkre hatni tud. Ami reményt gyújt. Ami azt súgja, hogy érdemes folytatni. Az emberi élet tele van válsággal. Mindig szükség van a szekérmeglökésekre.

3.

Lehet-e küldeni a Szentlelket? – ez a következő kérdés. Az Isten nincs az emberen kívül. Az Isten – Atya, Fiú, Szentlélek. Ez az Isten az emberen belül van. A Szentlélek is. Jelenléte halk, diszkrét. Nem kiabál. Nem kiabálja, hogy itt vagyok, s hogy hallgass már rám, vegyél észre. Ha nem szánok időt rá, akkor olyan, mintha nem is volna bennem. Ha időt szánok Istenre, azonnal velem kezd foglalkozni. Az életemmel. Azzal, hogy jól csinálom-e a dolgaimat. Megakadályozhatom őt ebben. Például azzal is, hogy munkát, feladatokat szabok ki Istennek. Elmondom, hogy mit várok tőle, hogy mit kell megcsinálnia, kiken s hogyan kell segítenie stb. S ezzel el is némítom őt magamban,

Az Isten szunnyadhat bennem. Amikor Jézus megígérte tanítványainak a Szentlelket, akkor arra gondolt, hogy megakadt a tanítványokban az Isten Országának a szekere, s a Szentléleknek meg kell löknie a szekeret. Isten nem tudja visszatartani a Lelket, ahogyan magát sem tudja visszatartani: Értünk él, bennünk van. szüntelenül bombáz minket, hogy figyeljünk rá. S Istentől kapott szabadságunk erejében mondhatjuk Istennek, hogy kuss. S ha sűrűn mondjuk neki, folyamatosan és fokozatosan olyanokká formálhatjuk magunkat, hogy nem halljuk többé a hangját, legfeljebb azt, amit mi mondogatunk neki, amit neki kell csinálnia, de azt, hogy nekünk mit kell csinálnunk, már nem halljuk meg. Nem tudom, hogy mekkora a százaléka társadalmunkban azoknak, akik tökéletesen sükké tették már magukat Isten hangjára. Attól félek, hogy ez a százalék nagyon nagy.

A Szentlélek eljövételének mai társadalmunkban, mai magyar, mai európai keresztény társadalmunkban én semmiféle jelét nem látom. Attól, hogy be van írva a naptárba, hogy Pünkösd következik, attól eljön a nap,

meg el is múlik. A Lélek eljövésnek feltételei vannak. Kell lennie egy 12 fős csoportnak, amely tíz napon keresztül imádkozva várja, hogy eljőjön. Az első pünkösdkor megvolt ez a tíz nap és ez a 12 személy. E feltétel nélkül nincs Szentlélek-eljövétel. Istenre időt kell szánni. Jézusnak volt negyven napja a pusztában, hogy Istennel legyen, és a Tizenkettőnek is volt tíz napja, hogy csak Istennel legyen.

Úgy gondolom, hogy a Lélek eljövésének van még egy másik feltétele is. Az ember semmiért nem szakít ki az életéből tíz vagy negyven napot. Csak akkor teszi, ha valami feladatot kell megoldania. Mi az a feladat, aminek a megoldásába a Léleknek be kell segítenie vagy oroszlánrészt kell vállalnia abban. A Tizenkettő mintha tudta volna. Mi tudjuk-e? Az elmúlt hét keddjén Bisztrai Évi és Gyuri kivitt estére a Szilas patakból csinált Naplás tóhoz. S felmerült a szép koranyári alkonyatban a gondolat, hogy ott vagy másutt megbeszélhetnék a sashalmi közösségek, hogy mi célból, mi célra kellene eljönnie a Szentléleknek. Ha egy ilyen megbeszélésre összejönnének, hát az külső jele, vagy legalábbis előkészítője lehetne a Szentlélek eljövésének 2006-ban, Magyarországon és Sashalmon, s pandantja lehetne az első pünkösdnek, amely Jeruzsálemben volt és Krisztus után 30-ban. Esnek csodák és él az Isten. S mennyivel különb Jeruzsálem, mint Sashalom. Mindkét helyen fújhat szél. Amen.

Piarista köz, 2006. április 20.

TURIÁK ILDIKÓ

TESTVÉREIM!

*„Ha ér valamit a Krisztusban adott buzdítás,
a szeretetből fakadó intelem,
a lelki közösség, a bensőség és együttérzés,
akkor tegyétek örömet teljessé azáltal, hogy egyetértetek,
egy szívvel szerettek és egy lélekkel ugyanarra törekedtek.
Vetélkedésből ne tegyetek semmit, sem hiú dicsőségvágyból.
Egyik a másikat tekintse önmagánál kiválóbbnak.
Ne keresse senki csak a maga javát, hanem a másét is!
Ugyanazt a lelkiületet ápoljátok magatokban, amely
Krisztus Jézusban volt”
(Fil. 2/1-5)*

1. Évindító, hosszú közösségi találkozáson kezdetére kívánczolt a vasárnapi liturgia olvasmányai közül az, amit az imént hallottunk. Nem azért, mintha híjával lett volna idáig is ez a kis csapat a Pál testvérünk kívánta szellemnek. Sokkal inkább azért helyeztem élre, hogy a jövőre vonatkozóan is ez a lelkiület határozza meg közösségünket. Talán ettől vagyunk ki 20, ki 30 évnél is régebben együtt. Talán ettől voltunk s remélem maradunk is a legvidámabb barakk a Bokorban. Nem csak fejtágító iskola, hanem otthon, meleg fészek is tudott közösségünk lenni.

Legyünk, maradjunk továbbra is ilyenek. Legyünk – mondom -, bár nem tudom, hogy én mennyi ideig leszek benne.

Ezért aztán az, amit írok, egy olyan lelki végrendelet féle lesz. Ami persze nem jelenti azt, hogy gondolataimmal rá akarnék telepedni jövőendő életetekre.

Sőt nem is lesz összefüggő, kész szöveg. Belekombinálok Garay Bandinak az régi KV utolsó találkozásán elmondott remek elmélkedésének a gondolatait, amelynek címe:

2. „Mit kell átvinni a jövőbe?”

Állítsuk össze egyéni és közösségi túlélő készletünket.

2/1. Minimál teológiára van szükségünk:

- Isten a szeretet és ez a szeretet a legfőbb érték.

- Ez a szeretet Jézusban emberi alakot öltött.

2/2. Fedezzük fel a magunk mindennapi spiritualitását, a csendben való Istennel találkozást. Keressük és találjuk meg a Forrást.

2/3. Alakítsuk életvezetésünket nap-nap után Isten szempontja szerint.

2/4. Éljük az adó-szolgáló életmódot, de ne görcsösen, hanem gondtalanul és áradó érzélemmel.

2/5. A szentkönyveket tekintsük némileg költészetnek.

2/6. Őrizzük az értékeket, mindent, ami emberi, ami élet és az életet szolgálja.

2/7. Tudatosítsuk magunkban, hogy a testvériség a Hegyre épült város. Mi, önmagunk és közösségeink, vagyunk: a Mű. A biztonság egymás számára és hívogató jel, a tartóra tett gyertya a világ számára.

2/8. Mentjük át a Szerelmet. A testit és a szellemet. Társban és eszményekben.

Idáig tartottak Garay Bandi ajánlásai. Én is teszek melléje néhányat s tegyetek ti is.

3. Az Evangéliumok az Örömhír továbbadására kétféle modellt is megrajzolnak.

- „Elmenvén tanítsatok minden népet.” Ez a mozgalmi modell, az általam megélt közel 40 Bokor év erről szólt. Aztán akit sikerült mozgalmi módon becserkészní, azt kevés kivétellel nem otthonba vezettük, hanem iskolába, ahonnan szélsébesen repítettük is ki a munka frontjára.

- „Ti vagytok a világ világossága. A hegyre épült város el nem rejthető.” A hegyre épült város a jól funkcionáló testvéri közösség. Ahol megvalósul a százannyi. Ahol elmondhatjuk, hogy Uram, jó itt lennünk. Ez az a hely, amelynek fénye messzire világít. A vonzás helye. Mert az értékben

fogant, megmaradó, értéket hordozó barátság az egyetlen olyan, a világ számára is szembeszökő kincs, ami hiánycikk. Valami, amiért érdemes elzarándokolni.

Az örömhír továbbadásának a két formája egymástól szét nem választható és szembe nem állítható.

Az első, az „elmenvén” sem megy tartósan és eredményesen az utóbbi, a „hegyre épült város” megtapasztalása nélkül. Enélkül a tapasztalat nélkül elfogy az erő és a kedv a halászáshoz. Sőt, magunkat megőrizni is mind nehezebb, ha nincs hol feltöltődni, biztonságra lelni. Az erőlködő, verejtékszagú utánamenésből, a gyere velem én sem megyek sehová programtalanságból nem kér persze a világ sem. Hozzánk zarándokolni pedig bizonyára nem fognak.

Tervezzük jövőt és életet a magunk és gyermekeink számára. Nem iskolát és nem szerzetesrendet. Jövőt és életet. Rengeteg minden már csírájában, virágban, rügyben megvan. Vagy legalábbis megszólalt utána a vágy.

A KVT-n egy testvér lenyomta a magnót és azt kérdezte: mi tartja össze a Bokrot? – Hát ezek a kezdettől meglévő, nózitörlesnek nevezett hajszálerek. Az olykor névtelen egymást segítések, a melléállások. A nagyobb találkozókon az öröm azon, hogy egymást láthatjuk, szót válthatunk. A nagyközösségi találkozók nem demonstrációk, hanem az együttlét örömeinek a megtapasztalását lehetővé tevő alkalmak.

Szabatosan el kellene választani a mozgalmi tevékenységet és az életjelenségeket. A nagycsaládban élők évente egy-két, olykor több találkozót is tartanak. Nagyszülők, szülők, gyerekek, unokák. Miért? Csak! Mert jó együtt lenni.

4. Nézzünk a fiatalok felé. Úgy tűnt, hogy a KVT-n, a KD-n is a Bokor belső ünneplési programjain belül a fiatalok gondoljai kaptak elsőbbséget.

Egy ma 30 esztendőes fiatalságot száz fős nagyságrendben veszítettünk el, mégha csak a Bokor, de gyakran az Isten számára is. Ezt a hibát jó lenne még egyszer el nem követni.

A fiatalság felé fordulás nem követelmények megfogalmazását jelenti. Ellenkezőleg. A fiatalság talpra állt. Él és van. Igaz, egy generáció hiányzik, de az előtte levők olykor a mi kétbalkezességünk ellenére is csinál egy csomó dolgot. Közösséget vezet óvodáskortól, táborokat szervez, BÉK-eket (Bokor Építő Közösség) szervez és azokban részt vesz, stb. Mellesleg tanul, dolgozik, párkapcsolatokat épít, házasodik, lakásgondokkal küzd, kisbabák születnek.

A mi generációnk teljesen újszülöttként kezdett valamibe. Nem volt kihez forduljunk tanácsért, segítségért. A magunk és az elsőket született

gyermekünk kárán némi tapasztalatra tettünk szert. Fel kellene kínálni ezeket a tapasztalatokat, akár negatív tapasztalatokat okulásul. Meg kellene tudnunk, hogy mire van igényük, miben segíthetünk.

- Párvalasztásról előadások – megbeszéléssel.
- Fiatal házások életviteléről előadások – megbeszéléssel.
- Táborvezetői tanfolyam.
- Csoportvezetői tanfolyamok – pszichológia; tananyag-program különféle korosztálynak.
- Életviteli nehézségek (állás, lakás) megoldásaira ötletek, javaslatok, esetleg anyagi támogatás
- Hangsúlyok és hangsúlyeltolódások a családban.

Mi öregek ne álljunk és fanyalogjunk. Ne is akarjunk szükségtelenül belepofázni abba, amit csinálnak. Kérdezzük meg, hogy mit igényelnek tőlünk és hogy mit tudnak felkínálni a Bokornak.

5. Személyesség. Egy esztendeje, vagy inkább kettő Gromon Bandi azt mondta, hogy a Bokor megújulásához arra lenne szükség, hogy mint kezdetben a csatárkai időkben a Bokor vezetői személyesen szólítsák meg a többieket, különösen a periférián lévőket.

A múlt évben ezt tette Gyuri is több ízben is. Én is elhatároztam, hogy KV titkárságom esztendejét erre használom, de akkor nem volt erőm rá. Amit én nem tudtam megtenni, megtették a testvérek. Eljöttek a betegágyamhoz segíteni s közben hihetetlenül jó beszélgetések alakultak ki. A beszélgetések, ha a betegségem, a közeli halálom adta is a kiindulópontot, a testvérek problémáiról szóltak. Sajnálom, hogy nem voltam abban a helyzetben, hogy név nélkül feljegyezhessem ezeket a problémákat, melyeknek megoldását nálam keresték.

A Bokor, meggyőződéssel állíthatom, minél inkább személyes-baráti szálak szövete volt, van és lesz, annál inkább él és kivirul. Viszont annál inkább kövületté válik, elhal, minél inkább intézményesül.

Ezen a személyes szálon nem lehet a médiába betörni, nem lehet látványos pasztorális show-kat csinálni. De nem is kell, mert az élet nem a médiákban folyik s nem a show műsorok éltetik, táplálják a kis és nagy közösséget.

6. Nemcsak az építi a közösséget és az Isten országát, aki közösséget hoz össze, közösséget tart egybe. Életünk minden percében, mindenünkkel építjük és szolgáljuk, avagy nem építjük és nem szolgáljuk Isten, azaz a Szeretet országát.

Az önépítés, a magunk testi és lelki karban tartása, kibontakoztatás sem kivétel. A gyermeknevelés, a családi élet, a párkapcsolat, a munka sem kivétel.

Ne legyünk kegyetlenek önmagunkhoz, mert akkor könnyen kegyetlenek leszünk másokhoz is. Ne féljünk örülni, örömet sugározni. Vegyük észre a bennünket körülvevő szépet és jót. Erre figyeljünk s ne a

borzalmakra. Ne a negatívumokkal küszködünk, inkább pozitív célok felé törekedjünk. Erősítsük önmagunkban, egymásban a reményt. Reménységet sugározzunk. Legyünk, ahogyan Németh Géza bácsi elnevezte a maga működési helyét: a Reménység szigete.

7. Ehhez szenteskedés nélküli, mély Istenkapcsolatra, szeretet-élményre van szükségünk. Az álság nem ad erőt nekünk, s taszítja a kívülről.

Szerdán, miközben az ereimet matatta a sebész, nekem meg a fejem le volt takarva, a műtősnővel pletykáltak egy kollégáról. A kolléga vagy kolléganő hívólt s ez véleményük szerint az örület jele. (Meglehet) Az egészségügyben kifejezetten veszélyes (Megengedem). Egyébként, mondták, csak nézzük meg azt a sok álszent arcot, közismerten csak az ünnepi alkalomra felöltött hitet a katolikus templomokban a nagy eseményeken. Ellentétben például a zsidó templommal, ami sokkal kevésbé szentély, mint családi-baráti, s főleg üzleti találkahely. Nyíltan, bevallottan.

Az arcom le volt takarva, beszélni persze tudtam, de nem szóltam, csak mosolyogtam.

Hollós doktor, aki egyébként hihetetlenül humánus, rendes, ám ateista, egyszer csak megszólít: - Maga csak ne mosolyogjon! Mire én: - Honnan tudja, hogy mosolygok? Egyébként teljesen egyetértek abban, amit az általában hitnek nevezett valamiről mondott. Csakhogy szerintem nem ez a hit. A hit életünket meghatározó-átjáró találkozás a Szeretettel. Ez pedig tetteket jelent. Például a mi eretneknek számító közösségünk indiai gyerekek iskoláztatását támogatja évi 8-10 millió forinttal. – És hányan vannak? – Kb. ezren. – Ez már valami! Így az orvos.

Szóval miféle lelkiéletre van szükségünk? Kinek, mire. Én a misztika felől a Bokorban szokásos lelki élet intellektuális vizei felé eveztem. Elmélkedés: értem, akarom; lelkivezetés, idő-pénz-szeretet elszámolás.

Elfelejtkeztem a csendről, a hosszú-mély csendről, amelyben nem én beszélek lukat az Isten hasába, hanem addig maradok csendben, amíg Istent meghallhatom. Jó sokára, talán Anna hozzámkerülése idején kezdtem érezni égető hiányát ennek a találkozásnak a csendben, s visszatérni hozzá.

A csendben az ember megtalálja a maga útját. Függetlenné válik emberi elvárásoktól, személyfüggő rajongásoktól. Rá tudja bízni magát, - mert megtapasztalja, hogy van Gondviselés – a Gondviselésre. Rengeteg gond, félelem eltűnik, helyét a hála foglalja el. Hála mindenért, ami volt, van és lesz.

Másként lehet nézni életet és halált, mert az el nem múló szeretet ölen tekinthetünk mindenre.

(Balatonvilágos, 2005. 09. 23.)

BULÁNYI GYÖRGY

HÚSVÉT BUDAVÁRIBAN...

Teri még húsvétvasárnap kiment autóbusz-helyjegyért a Népligetbe. Jól tette, mert semmi sem volt a régi (ideiglenes) helyén. Megépuult közben az Erzsébet-téri busz-pályaudvar utódja... kint, a csudában. Tíz perccel hosszabb lett minden menetidő. Ennyivel hosszabb idő alatt éri el a busz a Népligetet, mint a Deák Ferenc teret – ha jön túl a Dunáról. Lehet védekezni ellene. Megáll a busz a Bocskai út s a Bartók Béla út sarkán, a feneketlen tónál. Ott leszállok róla, s mire a busz ezer dugón keresztül elvergődik a Népligetbe, én a 18-as villamossal már otthon is vagyok a Városmajorban. Hát így tudok ügyeskedni jövet. Menet azonban nincs mód rá. Eddig a 2-es Metróval elmentem a Deák térig, s ott volt a busz-pályaudvar. Most átszállhatok még a 3-as Metróra is... A reggeli, 6,45-ös veszprémi gyorsjárathoz eddig elég volt hatkor elindulni hazulról, most háromnegyedkor ki kell lépni az ajtón...

Húsvéthétfőn ki is léptünk. El is értük. S mire Budaváriban letett minket a busz, hét ágra süttött a nap. S a nagyszobában – a két héttel korábbi fűtés eredményeként – is volt 10 fok. Megpakoljuk gyorsan a cserépkályhát, begyűjtjük a gázkályhát, s bedugjuk a villanymelegítőt, s mire öt órakor majd átmegegyek misézni, kellemes 20 fok a nagyszobában is, az én kis kamrámban is. Egyébként pedig gyönyörködöm a kertben, amelyben még minden téli állapotban volna, ha a tavasz nem dolgozna teljes erővel a megújulásért. Csak szordinósan fogok munkához. Nagypénteken Krisztina vezető tüdő főorvos asszony azt mondta, hogy ha belázasodnék, azonnal utazzak vissza. Nem óhajtok belázasodni, meg azonnal visszautazni. Megállapítom, hogy a meggy- és mandulafáim kibírták a tavalyi monília-vészt: virágzanak. A tavaly ültetett három nemes őszibarackfából is kettő virágzik. A májusi cseresznye közelében levő körtefa is végre virágzik... tíz esztendő után. Hogy sikerültek-e őszi alvóra szemzéseim, még nem tudom megállapítani. Nagy szemű cseresznyét oltottam meggy-alanyba, meg Lovasról hozott törökszedert közönséges szederalanyba. Tizenöt éve kísérletezem én is, szakemberek is a törökszederrel.

Eddig még nincs eredmény, de nem adom fel. '57-ben csodálkoztam rá erre a gyümölcsre a Bűrök utcában Takáchéknál. Receptre írják – a vitamin-tartalma miatt. Írnám már én is. A szilva, a ringló, az alma, a birs, a naspolya, a dió még szunnyad. Persze a szőlő s a füge is.

Közben érkezik segítség. Rábízom a málna újra-telepítését. Nehezen akarja megérteni, hogy tarackos földbe felesleges ledugni a málnavesszőt. Előbb ki kell irtani, legalább egy méter szélesen, a tarackot. Ásó és kapa annak az orvossága.

Kicsiny munkákat végzek. A metsző ollóval, róka farkú fűrészsel megritkítom a fügefánkat. Lassan lesz már hat méter széles is a lombkorona. Beborítja a bástyát Teri ablakáig Mintha ez lenne a legmegbízhatóbb gyümölcsünk. Nem tud elfagyni. Nem fejlődtek még ki a kórokozói sem. S július közepétől mindenszentekig terem, egyfolytában; az első és a másodtermés szinte egybeér – szeptember elején.

Téli álmukból előhívom az asztalokat. Felfedezek a raktárban egy éjjeli szekrényt, amely kiválóan tartja számítógémem billentyűzetét. Hozzáfogok a zöld házikó kincseinek kitermeléséhez. Van, akinek ettől felfordul a gyomra. Engem nem zavar. Ha volna ilyen szó, azt mondanám, hogy szagvak vagyok. Teri kapával megdolgozza a fák alját. En vödörökbe termelem a trágyát, helyszínre szállítom, odalöttyentem, S Teri a slag vizével bemossa, s kapával a földet ráhúzza. A rondellánál a szőlő is kap a masszából bőségesen. Szeptemberre meglátjuk a háláját.

Ilyesmiket csinálunk, s ebédelünk, sakkozunk, pihenünk, s megint dolgozzatunk. Ötkor átmegegyek a templomba, Harangozni, meg rendbe tenni, amit rendbe kell tenni. A plébános nem szereti a szembemisező oltárt. Fotójöket, asztalt, félretolva találom, mindent helyre kell tennem. Pedig nem én újítottam a szembemisező oltárt. Úgy találtam. Majd szól, ha akar valamit tőlem. Egyelőre nagyon megdicsérte a templomajtót. Hát azt lehet is. Aztán rendtevés után végre letérdepelhetek, megnézhetem az aznapi szövegeket, s várhatok az ihletre. Egy félóra után már tudom, hogy mit prédikálok.

Hatkor Terivel harmadikat harangozunk: beharangozunk két haranggal. Megtelt a templom – budaváriakkal. Az Évike Viola lányával s látogató

nővérével, és Gizi meg Erzsike. Még Józsi bácsi is eljött. Most először, amióta közel egy éve abbahagyta a harangozást. Ha még a kántort és magamat is számítom, ez budavári csúcs: lelki gyakorlatozók nélkül is megtelt a templom.

Közben Ajkáról telefonál György Gabi. Jönnek négyen segíteni nekem, de nem kedden, csak szerdán, s délután. Nekifogunk Terivel szerda délelőtt a két szőlősor között a tarack feltörésének. Kemény munka ez összesen 160 évnek. Nem is tudjuk, csak a felét megcsinálni. De jönnek két hatalmas ásóval Jani és Zoli, nagy kapával Anikó, s egy negyedóra alatt elvégzik a maradékot, s kezdek is – mívesen – az eperültetést. Az a míveség, hogy letakarják sötét fóliával a megdolgolt területet; kis nyílásokat hagynak csak az epernek és gaznak. Matyi meg elkezd metszeni a szőlősorokat. Az epernél Zoli hamarosan feleslegessé lesz, s hozzáfog üzembe helyezni a bűvárszivattyút. Közben Jani is felszabadul az epernél, s elkezd a rondellánál metszeni a szőlőt. Zoli is odajön, s bedrótozza a rondella tetejét, hogy az lugasodni tudjon. Mire nyolc óra, addigra nem látunk. De kész is minden, amit terveztünk. Leülünk a jó húsz fokos melegben a nagy szobában. Anikó megcsodálja a korondi terítőt. Teri hozza a harapni és innivalót, s beszélgetünk. Kilenckor mennek haza. Öt-öt Naplófüzettel köszönöm meg segítségüket, meg hálás szavakkal is.

2001. Húsvétja táján

GYÖRGYNÉ KOLLÁR GABRIELLA HÚSVÉT A BRUDERHOFBAN...

1998 augusztusában Gyurka bácsi biztatására az akkor 6 fős családunk elrepült az angliai Beech Grove nevű protestáns eredetű, megújult hutteri gyökerű családközösségbe. Erről a 6 hónapról akkor havonta beszámolót küldtünk lelki vezetőnk kérésére. Hiányos nyelvtudásunk és beilleszkedési problémáink kezdetben sok félreértést és nehézséget okoztak egymás megértésében, ennek ellenére rengeteg élménnyel, intenzív lelki fejlődéssel lettünk gazdagabbak.

Ott éltük át életünk legszebb karácsonyát ami azóta is átmelegít, ha beszélünk róla. Így esett, hogy régóta terveztük: egyszer el kellene mennünk a Húsvétot is átélni a közösséggel, mert eddig csak mondták, hogy ez a legnagyobb ünnepük...és meséltek a vasárnap hajnali tűzről és közösen várt napkeltéről...

2015 tavaszán végre megvalósulni látszott a vágyunk, igaz költségtakarékosabb megoldásként 26 órát buszoztunk a családból négyen, de megérkeztünk az angliai Darvellbe. Ebben a faluban eddig csak rövid látogatásokat tettünk ezelőtt, most két hetet szándékoztunk tölteni a kb.300 fős közösségben.

Virágvasárnap előtti csütörtökön érkeztünk egy derűs, tavaszi napon. Nagyon kedvesen fogadtak, sok régi ismerősünk lakott most éppen ebben a faluban is. A hostes-családunk, egyben a szomszédunk nagyon kedves, egészséges fiatal házaspár lelkesen mutatta meg a falu nevezetességeit. Másnap a munkabeosztásunknak megfelelően mindannyian mentünk a nekünk kijelölt terepre: Balázs 7 évesen az iskolába – nem kis szorongással, Virág (15) a konyhára, mert a középiskola a másik faluban működik csak - Zoli és én a faüzembe. Délben találkoztunk ismét, amikor ebédhez fülig érő szájjal jött Balázs, mondván, hogy ő itt a mennyországban érzi magát! Ezt örömmel hallottuk – bár, mint később kiderült ebben nem kis része volt annak, hogy mivel ő nem tudott angolul, hagyták szabadon játszani, amíg a többieknek olvasni kellett... A szombat esti vacsora már a közelgő ünnep jegyében telt.

Régi szokás szerint minden szombati vacsora nyitott, tehát a faluból, a környékről bárkit szívesen látnak egy jó étellel és kedves műsorral. Az iskolások készültek nagyon mély előadással és látványos dekorációval a világ szenvedő részéről szemléltetve képeket. Érdekes volt látni, hogy a sérült gyerekek mennyire a közösség részeként élhetnek itt, egyenrangúak voltak az iskolában, a többiek figyelmesen segítették őket (két koreai lány volt halmozottan sérült a csoportban).

Virágvasárnap viharos szélre és hideg esőre ébredtünk. Délelőtt a családi meetingen gyönyörűen dekorált teremben valaki fölolvasta a napi evangéliumot, majd a közösség megjelenítette a jeruzsálemi bevonulást, ami azt jelentette, hogy palmaágakat lengetve énekelve körbe-körbe jártunk. Mondták, hogy ezt máskor a szabadban számárcsikóval szokták végezni, de a szélsőséges időjárás miatt idén ezt nem merték kockáztatni.

A nagyhéten minden reggel fél nyolckor közös imával kezdte a napot a közösség és innen ment mindenki a munkahelyére. Ez már meghatározta a napot, bár ők reggel 6-kor énekszóval indulnak munkába minden nap (ezt hallottuk a szállásunkon). Az idei nagyheti készülődést a szenvedéstörténetre valóságossá tette számunkra egy 54 éves beteg testvér: Günther szenvedése, aki már nagyon gyenge állapotban volt, amikor odaértünk.

Megható volt, hogy eleinte tolokocsiban, később már mobil ágyban minden közösségi megmozdulásra elhozták fiatal fiúk, akik be voltak mellé osztva éjjelnappal. Amikor az orvos jelezte, hogy bármikor átlépheti a kaput, aznap este a közösség minden tagja sorban kezet fogott vele és elköszönt. A gyerekek az iskolai osztályaikkal délelőttönként meglátogatták és amikor már nem volt olyan állapotban, hogy fogadni tudta volna őket, akkor énekeltek az ablaka alatt. Szeretettel hordozták mindvégig.

A nagyhéten minden nap érkeztek vendégek. Megjöttek a középiskolások a másik angliai falujukból (Beech

Grove-ból) és lassan hazaszállingóztak az egyetemisták és távol élő rokonok is.

Esténként mindig várta valami meglepetés a közösséget: hol az iskolások, hol a felnőtt fiatalok tartottak műsort. Szerdán igazi Pászkalakomán vehettünk részt az egyiptomi kivonulás emlékére ÉTLAPPAL, ami azt jelenti, hogy lerajzolták és megmagyarázták gondos kezek, hogy mi micsoda az asztalon. Volt báránysült, keserű saláta, kovásztalan kenyér, bor és különböző magvak, aminek liturgikus jelentése van, ahogy a báránycsontnak, almának, méznek. Közben jiddis dalokat énekelt egy kis kórus, hogy még hitelesebb legyen az élmény. Kivételesen nem a szokott hosszúkás asztaloknál ültünk, hanem kör alakúaknál kis csoportokban, így lehetett egymást kínálni, beszélgetni közben.

Nagycsütörtökön Lord Supper (Úrvacsora) ünneplésre gyűlt össze a közösség, ami ritka és különleges alkalom. Nem dátumhoz kötik, hanem csak akkor tartják, ha semmi nem zavarja az egységességet, az összhangot. Ezen még Günther is jelen lehetett. Mi is meghívást kaptunk azzal, hogy a kenyeret és a bort csak a bekeresztelkedett testvérek közt osztják ki, de szívesen látnak az ünnepen. Nagy élményt jelentett számunkra az a légkör, amit akkor ott megtapasztaltunk.

Amikor a végén körbejárva a teremben kezét nyújtottunk egymásnak "béke veled!" felhívással ez ott akkor az Isten Országának földi megvalósulását jelentette...Este a "főtéren" kis tábortűz köré padokat raktak és egymást váltva virrasztott a közösség csöndben imádkozva, ahogy a választottaktól kérte annak idején Jézus a Getsemáné kertben...

Nagypénteken munkaszüneti nap volt. Reggelire a helyi orvos családjához voltunk hivatalosak, akik folyósszomszédaink voltak. 7 gyermekük közül a legfiatalabb Down-szindrómás. Együtt indultunk a délelőtti hangversenyre, ahol a közösség "Krisztus utolsó 7 szava a keresztfán" című oratóriumot adta elő gyönyörűen. Az előadás után ismét teára voltunk hivatalosak egy holland származású családhoz, majd nagy sétát tettünk közösen beszélgetve Robertsbridge faluban.

Szombaton kirándulni vitt egy baráti család Hastings-be, a tengerpartra. Ez nagy élmény volt mindnyájunknak. Érdekes volt kitekinteni a kommuna világából egy átlagos angliai kisváros hétvégejébe a nyitott ajtókon át látható zsúfoltan telített játéktérmekek sötéttségét, az utcákon szembejövők üres tekintetét és vendéglátóink vidám, jóindulatú mosolyát összevetni...Délután az iskolaigazgató családja hívott meg vacsorára, mert a másnapi ünnepi készülődés miatt kivételesen elmaradt a közös étkezés. Tele volt titkolózással a levegő, valami gyönyörű, mosolygós várakozás volt tele mindenki. A lányok virágkoszorút

kötöttek másnap reggelre mindenkinek be volt készítve a hűtőszekrénybe, hogy el ne hervadjon...

Húsvét vasárnap korán keltünk, mert még napfelkelte előtt körbeállta a közösség a fiatalok által fölépített óriási máglyát a falu legmagasabb pontján és a lángokban gyönyörködve, énekelve vártuk, hogy a fény győzzön a sötétség felett. Jó volt újra gyönyörködni az egységes hangzásban és belefeledkezni a lélekemelő énekekbe. Ezután együtt vonultunk be az ebédlőbe, ahol gyönyörű tavaszi dekoráció várta a közösséget, amit a felnőtt fiatalok varázsoltak az előző napon óriási munkával, fantáziával és energiával. Ennél szebbet még nem láttam. A gyerekeknek a napos kiskacsák lettek a kedvencei az odavarázsolt "Édenben" ahol együtt legelt a farkas és a bárány, meg az őzike is!

Odabenn az ebédlőben egy 400 főre megterített esküvői dekorációt találtunk névjegykártyákkal és színharmóniával, illatozó frissensült croissanokkal és mindennel, mi szem-szájnak ingere. Nem gondoltam, hogy lehet még fokozni a sok meglepetést, ami egész héten várt minket, de ez tényleg minden képzeletet felül múlt. Reggeli közben a családokat megkérték, hogy ahol ebben az évbe kisbaba született, mutassák be a közösségnek. A büszke édesapák ezért körbevitték az asztalok körül az újszülötteket, akiket mindenki mosolyogva megcsodált :) Délután a családok kirándultak. Többnyire gyalog, vagy lovaskocsival. Minket egy kis fogat vitt körbe egy kedves család meghívására, de mert sokan voltunk és sajnáltuk szegény lovat, így felváltva szaladtunk a kocsi mellett, közben gyönyörködve a rengeteg kisbárányban a falu körül.

Gyönyörű napsütéses langyos tavaszi napot kaptunk ajándékba! Hétfőn rendes munkanapra ébredtünk, de kora délután mindenki abba hagyta amit csinált egy gyors körtelefon hatására és összegyűltünk a nagyteremben, mert Günther testvér átköltözött az örök hazába. A közösségvezető jelentette be a hírt. Imádkoztunk, énekeltünk. Mielőtt visszamentünk volna a munkánkhoz föliratkoztunk órabeosztás szerint virrasztani a temetésig Günther mellett. A házigazdáink javaslatára mi velük együtt vállaltunk egy órát másnap. Kedden az utolsó itt töltött napunk reggelén mentünk a szobájában felravatalozott Günthertől elköszönni. Éltre szólóan megfogott ez az élmény.

Tanúja lehettem, ahogy egész családok bejöttek kicsi gyerekekkel elköszönni, ahogy beszélgettek az eltávozóról csöndben fölelevenítve a közös élményeket, ahogy a gyerekek elfogulatlanul nézték a báb testet, amelyből már elszállt a lélek...Nem tabu számukra a halál, hanem az élet része és természetes velejárója! Az aznap esti imánál az a két fiatalember, aki Günthert ápolta az utolsó időben bejelentette a közösségnek, hogy szeretnének megkeresztelkedni (ami náluk a

fogadalomtételt jelenti), mert a haldoklót kísérés felnyitotta a szemüket az igazi értékekre...

Másnap könnyes szemmel köszöntünk el a nagyszámú baráti közösségtől, akiknek sokat köszönhetünk. Négy alkalommal jártunk már náluk, de mindig nehezen találjuk utána itthon a helyünket.

Vágyakozunk egy hasonlóan elkötelezett jézusi szeretet-közösségbe, ahol lehet vállvetve, mindenünket megosztva bizalommal építkezve megvalósítani egy darabot az Isten Országából, hogy ne csak keressük, hanem megtaláljuk végre!

HABOS LÁSZLÓ

VERSEK

elmúlt a húsvét

elmúlt gyorsan és csendben
a komor a komoly
a rideg a hideg
húsvét ma bennem

s itt maradt némi kétely
a haldokló barkaág
a rideg gyertyacsonk
és egy marék szeg

***

Húsvét hajnalán

A hajnali csendben
meglátogatott az Isten.
Atölelt
a felkelő nap fényével.
Szólt
az írásnak igéjével.
Felkent
lelkének erejével,
s én
elmerültem a csendben,
lelkemben
meghallva a feltámadt szavát
húsvét hajnalán.

***

húsvét napján

fehér galamb ült virágzó ágon
s fekete szemének tükrében
az eljövendő idő reszketett
villant dörrent
s hófehér tolla vért könnyezett

csend borult a remegő barkaágra
gyilkos osont
a pap megtörte a kenyeret
s felzúgtak nehéz harangok
hirdetve hogy az emberfia
ma megint feltámadott

MERZA JÓZSEF

ÜNNEPI ÉNEK HÚSVÉTRA

Valóban méltó és igazságos,
illő és üdvösségünkre váló,
hogy Téged, Urunk,
mindig dicsőítve magasztaljunk,
de leginkább a mai napon,
amikor húsvéti Bárányunk, Krisztus,
végső diadalt aratott a bűn fölött.

Ő ugyanis akkor, amikor eljött az óra,
nem védte meg földi életét,
hanem vállalta a halált is,
hogy ezzel megpecsételje mindazt,
amit közöttünk élve mondott és tett.

Hogy pedig bizonyosságot tegyen
tanításának isteni eredetéről
dicsőségesen feltámadt,
hogy ezzel még fényesebben megvilágítsa
az Élet kapuját,
és megmutassa a homályban élő világnak
az Atyához vezető utat.

Mostantól kezdve mindazok,
akik ezen az Úton járnak
birtokolják az Életet
és a halálnak nincs hatalma rajtuk.

Ezért az angyalokkal és főangyalokkal,
trónállókkal és uralmakkal
és a mennyei seregek egész hadával
a Te dicsőséged himnuszát zengjük,
szüntelenül énekelve:

Szent, szent, szent a seregek Ura, Istene!
telve ég és föld a Te dicsőségeddel.
Hozsanna a magasságban.
Áldott, aki az Úr nevében jó.
Hozsanna a magasságban!

KÖNYVAJÁNLÓ

HÉJJAS ISTVÁN: KLÍMAVÁLTOZÁS ÉS MEGÚJULÓ ENERGIÁK

Klimakatasztrófa fenyegeti az emberiséget! Vészhelyzet van! És ezért mi magunk vagyunk felelősek, mi emberek, főleg azzal, hogy túl sok széndioxidot bocsátunk ki. Ezt halljuk naponta TV-ben, rádióban, olvassuk az újságokban és az Interneten.

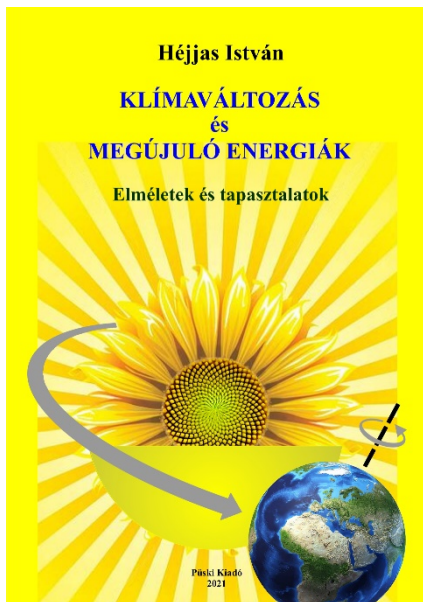
Valóban vészhelyzet van? Indokolt az

emberekben egyszerre pánikot is és büntudatot is kelteni? Nem lesz ebből egyszer még baj?

Ami az emberiséget fenyegető kockázatokat illeti, az aggodalom indokolt, ennek azonban semmi köze az éghajlat évmilliók óta zajló szakadatlan változásához, sem pedig a széndioxidhoz. Az igazi kockázat az, hogy a rohamosan növekvő létszámú emberiség gyorsuló ütemben pazarolja a rendelkezésre álló természeti erőforrásokat, miközben hatalmas mennyiségben bocsát ki egészséget és környezetet károsító anyagokat a levegőbe, a talajba és az élővízbe.

A könyv tényekkel alátámasztva mutatja be, hogy a levegőben éppen csak nyomokban jelenlévő, szintelen, szagtalan, láthatatlan, egészségre ártalmatlan széndioxid nem káros, hanem nélkülözhetetlenül hasznos komponense a levegőnek, nélküle minden élet elpusztulna a Földön.

A könyv az emberiség valódi kockázatainak áttekintése és az éghajlatváltozás földtörténeti összefoglalása után a klímaelméleteket kialakulásuk sorrendjében, globális szinten ismerteti. A világtendenciák mellett hazai adatokra, példákra támaszkodva ad könnyen érthető, befogadható ismereteket az olvasónak. Bemutatja azt a politikai folyamatot is, amelynek részeként a környezetvédelmet klímavédelemmé hamisították. Számba veszi civilizációnk energiaszükségeit, azok kielégítési módját. Kritikai szellemben tárgyalja a megújuló energiák lehetőségeit az energiaellátásban, bemutatva, hogy a „megújuló” energiák irreális mértékű növelése

„Most három szó diktál. Az erejénél fogva. Fenntartható fejlődés, megújuló energia, és klímavédelem. E három szó tartja lelkét a terror alatt az egész világot. Közülük is legerősebb a klímavédelem. ... És úgy tűnik, ottak még nagy ára lesz. Mert ingyen nem szokás hazudni. A hazugságot előbb-utóbb fizetni kell.”
Sebeők János

„A következő évszázadokban ... legnagyobb méretű tömegvéhiként fogják feljegyezni, hogy a növényeknek életet adó széndioxidot egy ideig halálos mérgek tekintették.”
Richard Lindzen

„Az atomenergia az egyetlen komoly remény a széndioxid kibocsátás megállítására. ... mivel ez ma a legmegbízhatóbb energiatípus, amelynek az ellenpropagandája tudatos hazugságáncolatra épül.”
James Ephraim Lovelock

„Az európai ember akkor élt jóléti, amikor melegebb volt. ... A hidegebb időkben éhínség, járványok és pusztító háborúk törtek az emberiségre.”
Görs Fiksen

„Machiavellősi tudhatjuk, hogy a sikeres politika titka az, hogy a ráció mellett ... szükség van valamilyen meszagra és a tömegnek szóra. ... No mámost, ha az energiaügy a ráció, és azt a klímáig mögé eldugják, akkor ez azt jelenti, hogy a klímáig mögé eldugják. ... Így a politika mögé helybe, beindult az évszázadok óta legnagyobb ültető a klímabiznisz.”
Czeizler Rudolf akadémikus

„Minden politika, de a politika nem minden”
Balogh Zoltán református püspök

„A természet törvényeit kétharmados többséggel sem lehet módosítani!”
A szerző

nem csupán értelmetlen és hatástalan pótcselekvés, de több kárt okoz, mint hasznot.

Kissé részletesebben mutatja be a vízenergia szerepét és lehetőségeit, amit az indokolhat, hogy — történelmi távlatból, hazai példán — ebben érhető tetten látványosan és közérthetően a

„környezetvédelemben” csomagolt politikai szándékok és beavatkozások.

A kívánatos változások megalapozásához szükséges a társadalom széles körének valós ismeretekre alapuló tájékozottsága. A változásokat nem „okos” eszközökkel, hanem okos társadalommal lehet elősegíteni. Ehhez nyújthat segítséget ez a közérthető könyv.

A könyv megvásárolható a Püski Könyvesháznál, Budapest, 1013 Krisztina körút 26.

Telefon: 375-7763, 214-3905 Könyvrendelés: puskikiado@gmail.com

HAMVAS BÉLA

MÁGIA SZÚTRA (BEVEZETŐ GONDOLATOK)

A kezdetek kezdetén kísérlet történt arra, hogy a szellemi erők magukat függetlenítsék és önmagukat korlátlan birtokukba vegyék. Olyan autokratikus és egocentrikus életrendet akartak megvalósítani, amely mindenki mást kizár. A létezés önmagában való leélésének e kísérletét nevezik sátáni atrocitásnak. Az út járhatatlannak bizonyult. Kiderült, az élet úgy van megszerkesztve, hogy aki meg akarja tartani, elveszti. A sátáni fiaskó következménye, hogy életemet nem bezárni ajánlatos, hanem kinyitni. Annak a kérdésnek felvetése tehát, hogy az élet magántulajdon, vagy sem, értelmetlen. Mihelyt kezemet életem bármely mozzanatára teszem, azonnal visszafordul és elmerül, de oly módon, hogy az a semmi, amiben nyomtalanul eltűnik, az emberbe visszacsap, és az áhított birtok helyét foglalja el. Ezért, ha az életet magántulajdonná lehetne tenni, azt jelentené, hogy az élet zárt lenne

ugyan, de tökéletesen üres.

Még semmit sem kell cselekednem ahhoz, hogy más embertől bármit is igényeljek. Pusztá létezőemmel máris az igények egész seregét támasztom, és pusztá létezőükkel mások is reám igényt tartanak. Az elzárkózhatatlanság, vagyis az élet megérintettségének és megérintettségének ténye a szó. Szükségem van arra, hogy más embernek életemre való jogait biztosítsam. Ennek jele: a megszólíthatóság. Életem olyan tulajdon, amelyet egészen sohasem vehetek birtokba, vagyis az sohasem lehet teljesen az enyém. Én nem vagyok a magamé. S önmagam birtoklásához minél inkább ragaszkodom, annál kevésbé vagyok a magamé. Magántulajdon (SZABÓ LAJOS szerint) az, amit elvehetnek. Az életet elvehetik? Igen. Mi az, amit nem vehetnek el? Az üdv. Az emberi élet szerkezete olyan, hogy amit tulajdonba veszek, azért helyt kell állnom. Már a tényből egymagából kitűnik, hogy bármit is hiába veszek birtokba, nem lehet az enyém, mert elszámolással tartozom. Aszerint, hogy helyesen, vagy hamisan számolok el, vagyok részes a jóban és a rosszban.

Teremtésekor az ember e kérdéseket nem ismerte. Nem is volt felelős. Élete nyílt volt, nem volt semmije, amit elvehetek volna, csak üdv, de azt saját maga játszotta el. Az élet megtartásának és odaadásának választásában elbukott. Meg akarta tartani, ezért elvesztette. Azóta kell mindenért, amit megtart, helyállnia és elszámolnia. Ezt így a kinyilatkoztatás mondja, s mindenki tudja. A tudással úgy látszik nincs is baj. A nehézség éppen ez: nagyon jól tudom, hogy magamról, saját érdekemben le kellene mondanom, de sejtelmem sincs arról, hogy ezt miképpen tegyem meg. Miképpen tudok kinyílni, és hogyan tudom magam más rendelkezésére bocsátani. Ha az egészet meg akarom nyerni, mert mindenkivel együtt én is ezt akarom, és ez így rendben is van, miképpen tudom az egészet elveszteni. Isten önmagából önmagának semmit sem tart meg, és öröklétének és mindenhatóságának titka éppen ez az önmagáról való mértéktelen lemondás. És Istentől kívül mindenféle más példa érvénytelen.

Az ember abban a csávában van, hogy tudja mit kell és kellene tennie, de sejtelve sincs arról, azt, amit tud, miképpen kell megtennie. Azt, hogy mit kell csinálni, a kinyilatkoztatás megmondja. Hogyan kell megtenni? Nem tudja senki. A szó adva van. A nehézség a megvalósítás.

Természetes, hogy a szó és a tett nem kettő. Ha így lenne, a célt az eszközöktől el lehetne választani. De tudjuk, hogy aljas tettet semmiféle magas cél nem igazolhat. Ahol a tett alacsony, a cél se magasabb. A létezés alkalmat ilyen kellemes szofizmákra nem nyújt. Ahol tehát a kinyilatkoztatás szavainak megvalósítása körül nehézség merül fel, ott a bajt nemcsak a realizáló képesség bénultságában kell keresni. Ott baj van a kinyilatkoztatás felé való megszólíthatósággal is. Nem lehet valamit maradéktalanul tudni, csak éppen a

megvalósítás képessége fölött nem rendelkezni. Aki a szót nem tudja megvalósítani, tulajdonképpen nem is érti miről van szó. De fordítva is. Az eszköz mindig jelzi azt a nívót, amelyen a cselekvő célja mozog. A tett pedig a cselekvő eszméit jelzi.

Az áttörés ezúttal nem a szóból a tett felé történik. Meg kell kísérelni, mi lenne, ha az ember a megvalósításból indulna ki. Ez a módszer a ritkább, sőt az egészen ritka. A kinyilatkoztatás felé való megszólíthatóság elmélyítésére sok, már megszokott lehetőséget ismerünk. Az exegézis, az igehirdetés, a kommentár, az elmélkedés, az értekezés. Hatásukról nem sok biztatót lehet mondani. Később ki fog derülni, hogy miért. Most az áttörésnek a megvalósításból kell a szó felé történnie. Ahogy BAADER mondja, a helyeset előbb tenni kell. Éspedig tekintet nélkül arra, hogy spontán, vagy sem. Ha az ember a helyeset megteszi, a szót is érteni kezdi, amely a tettben él. Elkezd érteni, hogy a tett nem egyéb, mint a szó aktivitása.

BULÁNYI GYÖRGY

A MEGBOLONDULT SÓT HOGYAN LEHET RENDBE TENNI?

0. Bevezetés

Aki megbolondult, tanítványként bolondult meg – a textus szerint (Mt 5,13). Ha nem kész, de legalább is potenciális tanítványként, aki már csatlakozott egy olyan közösséghez, amely tanulni akarja azt, amit Jézus tanít, s igyekszik is azt életében megvalósítani. De tanítványnak lenni hosszú folyamat, amelynek eleje és forrása az őszinte szándék – azonosulni Jézussal. Aztán a forrásból erecske lesz, azaz egyre több valósul meg ebből a szándékból.

Az erecskéből patakocská lesz, és így tovább. A megbolondulásnál ennek a folyamatnak a megakadásáról van szó, amikor is a patakocská egy mélyedésben megáll, mert a forrás (Jézussal azonosulni) nem szolgál többé. Nem akarja a tanítvány tovább tanulni Jézust, nem akarja többé a tanítvány odaigazítani az életét Jézushoz: a tanítvány megbolondul.

Látni való, hogy kérdésünket időben és logikailag megelőzi egy korábbi és nagyon fontos kérdés: mitől s hogyan bolondult meg a sónak mondott tanítvány? De ez sem a legelső kérdés ebben a sorban, hanem az, hogy miként lett valaki tanítvány, miként lett valaki só.

Úgy lesz valaki tanítvány, hogy elkapja a gépszíj.

Úgy bolondul meg, hogy rájön: nem ilyen lovat akartam.

Úgy lehet őt rendbe tenni, hogy csoda történik. De abban az utcában, amelyikben én járok, ez ideig még nem történt őt rendbe tenni tudó csoda, ezért aztán én visszamennék az első kérdésre: Hogyan lesz valaki tanítvány?

1. A tanítvánnyá levés

Találkozik a tanítóval. S a tanító tanítja őt, aki pedig meg próbálja megérteni tanítóját. De a tanító nemcsak azért kerül ilyen helyzetbe, mert több esze van mint a tanítványnak, hanem mert a tanítvány valami miatt őszintén értékeli azt az embert, akinek a tanítását hajlandó hallgatni: bizalommal van iránta. A tanító nem veri őt át: elmondja neki és társainak a nyolc boldogságot, s a végit is: *Boldogok vagytok, amikor gyaláznak és üldöznek titeket.* S a tanítvány ennek ellenére megmarad mellette. Azért marad meg, mert megéri az eszével s a szívével, hogy mi fán terem az Isten Országá, s hogy mitől lehet egy ember, ő is, boldog. Ettől kezdve nem akar másért élni, mint ezért az Országért. Ezért tartozik bele abba a csapatba, amelyet Jézus a Föld sójának mond.

A hagyomány arról értesít bennünket, hogy Jézus 13 tagú csoportjából 11 vértanú lett. Jézus tehát eléggé hatásos tanító volt. Ennek több oka van. Az egyik: Jézus nem volt akárki. A másik: kereső emberekkel találkozott. Ezt Jézus mondta hasonlattal is: a tanítványt mondta jó földnek, amely százszoros termést hoz. Jézus nyelvén a tanítvány nemcsak só, hanem jó föld is: *Ismét tanítani kezdett a parton... ha nyomorúságot vagy üldözést kell elszedniök az ige miatt, azonnal eltántorodnak. Mások pedig olyanok, mint akiknél a tövisek közé hullott a mag: az élet gondja, a gazdagság csábítása megfojtja az igét, másoknál pedig jó földbe hullott a mag... és százszoros termést hoznak* (Mk 4, 17-19). A hatásos tanító és a jó föld találkozásán fordul az, hogy valakit elkap-e a gépszíj. Ennyit arról, hogy miként lesz valaki tanítvány.

2. A megbolondulás

Most pedig lássuk, hogy mitől bolondul meg a tanítvány. Aki meggondolja magát és más felé megy, a Jézustól mondottak miatt teszi azt: rájön, hogy nem akar ilyen áron boldog lenni.

Ha jó föld volt, hiszen tanítvány volt, és mégis másfelé ment, nem feltétlenül gondolja magát mindenestül árulónak, *júdásnak*. A megmaradók se képzeljék őt feltétlenül ilyennek. Inkább eltévedőnek, mert jó szándékkal is meg lehet bolondulni. Megzavarhatja őt pl. a vallásának hagyománya, s a hagyományokat őrző erők: *hátha mégsem úgy kell érteni a dolgokat, ahogy Jézus mondja, hátha mégis Kaifásnak van igaza. Az egész világ örült lenne, s csak ők a normálisok?! Hátha*

éppen ők állítják feje-tetejére a világot... és így tovább. Az a tanítvány, aki jó föld volt, a megbolondulás után is megőrizheti emberi tisztességét.

Nem hazudik önmagának. Lelkiismeretében megindokolja, hogy miért ment el – nem hazudva önmagának. (Akik hazudnak önmaguknak, sohasem térnek vissza – erről nagyon sok eset-tanulmányt írhatnánk a Bokor történetéből.) Az ilyen tanítvány még visszatérhet. Főleg akkor, ha lelkiismeretének terhe le is betegíti őt. De csak ő teheti rendbe saját magát. Ő, ha tanítójának jézusian tiszták voltak és maradtak szándékai, és végig reménykedett a tanítvány visszatérésben. (Én most tanítói-tanítványi pályám egy esetét írtam le: amikor a tanítvány visszatért; közel három évtized után.)

3. Rendbejövés rendbetevés helyett

Jézusnak nem voltak illúziói vallásának vezetőiről: tudta róluk, hogy prófétagyilkosok. Ennek ellenére sem mondta, hogy hagyjuk őket ott. Mászt mondott: *egy ióta vagy egy vessző sem veszhet el a törvényből. Nem felbontani jöttem a törvényt, hanem teljesíteni és tökéletessé tenni.*

Megmaradt népének vallásában. Hagyta, hogy kivégezzék őt és tanítványait. Sok mindent csinált, életét is feláldozta, de új vallást nem alapított. Aki azért bolondul meg, mert egyházát félti Jézustól s az ő eszméitől, visszatálhat, ha megtapasztalja, hogy Jézustól nem kell félni semmit, ami szent. A fent említett esetben a tanítónak mindössze annyi szerepe volt a megbolondulás rendbetevésében, hogy megőrizte szavahihetőségét.

Újra tanítvánnyá lehetett, mert jó földből való volt. Nem őt tették rendbe, hanem a megbolondult tanítvány tette rendbe saját magát.

4. Ki a tanítvány?

Végezetül még egy különbségtetés. Miben különbözik a vallásos ember, a hívő embert a tanítványtól? Nem tanítvány, akinek nincsen közössége. Nem találkozott Jézussal, aki nem lesz tanítvánnyá másokat. Ettől még lehet nagyon rendes, istenszerető és emberszerető.

Csak éppen kivonja magát abból a munkából, amelynek az emberi történelemben – úgy gondolom – egyértelmű és legvilágosabb megfogalmazója Jézus: *Ha nem teszem Atyám tetteit, ne higgyetek nekem* (10, 37). Mélyen meg volt győződve róla, hogy Isten munkáját csinálja, ehhez gyűjtötte a tanítványt. At kell formálni a világot. Láthatóan, nemcsak lélekben. Úgy, hogy észrevegyenek minket. Hogy üssenek érte. Kik? Az urak. Kaifás és Pilátus. Főpapok, írástudók és vének. A vallásos meg a hívő elhitetheti magával, hogy ő csendben és észrevétlenül teszi az Isten dolgát.

A tanítvány nem! Az színre lép. Hogyan? Népet, csoportot gyűjt a jézusi szándéknak. Ugyanúgy, ahogy Jézus tette. S rendre ugyanolyan következményekkel. Esetleg kisebb méretűekkel, mert verébre nem érdemes ágyúval löni.

De lőnek rá, azok, akik megfeszítették Jézust.

Városmajor, 2002. március 8.

DÖRY ISTVÁN

KEDVES KOINÓNIA SZERKESZTŐSÉG!

Már többször is gondolkoztam, hogy én a "megbolondult só" vagyok-e. Nagyon komolyan vettem a megtérésemet, az apostolkodást, a karizmatikusságot, amikor a lelkivezetőm arra kért, hogy gondoljam át, hogy minden igaz-e, amit mondok. Hat napig tartott, míg átgondoltam, hogy nem minden igaz, sőt. Semmi nem kényszerített, nem volt rossz élmény, nem voltam depressziós, egy egyházi szeretetotthonban önkénteskedtem éppen. Volt időm. Beláttam, hogy nagyon sok minden nem biztosan igaz, csak mondogatjuk, nemcsak a karizmatikus történetek, hanem tágabb keretek között is. Én nem tudom meg nem történné, át nem gondoltá tenni azt a hat napot. A lelki vezetőm is gondolkodó típus, őt kiközösítették. Később felépítettem az immanens etikát, hogy egy ilyen nem biztos világban mi a jó, mit lehet és kell tenni.

A Gyurka Bácsi által leírt módszer magától is működik: "Találkozik a tanítóval. S a tanító tanítja őt, aki pedig meg próbálja megérteni tanítóját. De a tanító nemcsak azért kerül ilyen helyzetbe, mert több esze van, mint a tanítványnak, hanem mert a tanítvány valami miatt őszintén értékeli azt az embert, akinek a tanítását hajlandó hallgatni: bizalommal van iránta. A tanító nem veri őt át: elmondja neki és társainak a nyolc boldogságot, s a végit is: Boldogok vagytok, amikor gyaláznak és üldöznek titeket...

A hatásos tanító és a jó föld találkozásán fordul az, hogy valakit elkap-e a gépszíj. Ennyit arról, hogy miként lesz valaki tanítvány... A hagyomány arról értesít bennünket, hogy Jézus 13 tagú csoportjából 11 vértanú lett. Jézus tehát eléggé hatásos tanító volt."

Na most, ha ez a feltétel, hogy "jó tanító, sok vértanú", akkor ez bizonyos százalékban működni fog, a legkülönfélébb vallásokban működött, rengeteg vér folyt.

De ha az a cél, hogy mindnyájan egyet tudjunk érteni valami minimumban, és mégse legyünk rosszak, ne düljük szét a Földet, hiszen akkor minek az egész? - akkor mit mondjunk?

KOVÁCS LÁSZLÓ

ÉLET A BOKORBAN A DÚSGAZDAG HÖRCSÖG ÉS A SZEGÉNY MÓKUS

Egyszer volt, hol nem volt, hetedhétországon túl is híres volt egy kis Bokor.

1. Ez a kis Bokor egy erdő kerítette tisztáson nőtt. A Bokor alján, a Bokor ágai közt, a Bokor körül nagy élet folyt. A föld alatt dolgozott a vakond, a hörcsög, az egér. Az aljban siklott a gyík, mászott a sün, ugrált a szöcske, futkosott a nyúl. A Bokor ágaira is felmásztak a hangyák, hálót szöttek a pókok. Rászállt a rigó, a pacsirta, az ökörszem, a gerle, a kakukk, a gyurgyalag, az uhu. Az ágak közt vidáman ugrándozott a mókus. Pedig a tisztás fölött állandóan ott fenyegetett a vörös veszedelem, a Vörös Vércse. Beosztottjaként pedig állandóan egyhelyben lebegett, "szitált" a nagy testű Egerészölyv, folyton azt kiabálta: "kiő, kijé". Az állatok mégis békességben éltek, bár nagy volt a félelem, mert a rókák is gyakran megjelentek a Bokor körül, a vaddisznók pedig gyakran feltúrták a földet és egyre szaporodtak a foglyok.

2. A Bokor körüli állatok életében akkor következett be nagy változás, amikor a Vörös Vércse és az Egerészölyv helyére más hatalom érkezett. Feltűnt az égen a Fehérfejű Rétság, bár úgy tudták, már kihalóban van. A Fehérfejű elsősorban halászatra specializálta magát, mármint a kis halakat nyelő nagy halakat ragadta el. A tisztáson nőtt Bokor állataira ezért inkább Héjai és Hiénei voltak veszélyesek. A Fehérfejű megjelenésével a Bokorban minden összezavarodott. Főleg a Hörcsög és a Mókus sínylette meg ezt a változást.

A hörcsög és a mókus a rágcsálók rendjébe tartozik, éppen úgy mint az egér, a patkány, az ürge vagy éppen a tengerimalac. A Hörcsög és a Mókus a Vörös Vércse idején is rágcsáló volt, csak hogy másként, mint a Fehérfejű Rétság megjelenése után.

Általában tudnunk kell, hogy a ma élő összes emlősfajnak több mint a fele a rágcsálók rendjébe tartozik. 300-nál is több családjukkal és mintegy 3000 fajukkal a Föld minden kontinensén és szigetén előfordulnak. Minden éghajlatot, minden életteret és vidéket meg tudtak hódítani. A legtöbb rágcsáló ürge, mozgékony, alkalmazkodóképes és rendkívül szapora. Ha a rágcsálóknak nem volna számos ellensége, akkor valószínűleg a Föld uralkodó állatai lennének és betöltenék az egész földkerekséget. Eredetileg minden rágcsáló tisztán növényevő volt. Ma mindenekelőtt azok a fajok váltak mindenevőkké, melyek az ember közvetlen közelében "civilizálódva" élnek.

3. Vita van arról, hogy a rágcsálók károsak vagy hasznosak a Földön. Tény, hogy bizonyos körülmények

között jelentős pusztításokat visznek végbe a földeken és mezőkön, a növényzetben és az élelmiszerkészletben. Eltekintve a gazdasági veszteségektől a patkányok és egerek, a hörcsögök és mókusok, és a velük együtt járó férgek, tetvek, bolhák, baktériumok és vírusok az emberiség történelmét alighanem inkább befolyásolták, mint más állatfajok együttvéve. A pestis, a veszettség, a száj- és körömfájás, a sárgaság és más betegségek terjesztőiként és hordozóiként a tömegpusztító fegyverek feltalálásáig több embert öltek meg, mint a háborúk és a természeti katasztrófák együttesen.

Mégis teljességgel hiba volna, ha a rágcsálókat úgy tekintenénk, mint pusztító károkozókat. A rágcsálók ugyanis igen fontos szerepet játszanak a természet háztartásában, a táj formálásában, a többi állat életének fenntartásában, sőt sok életmentő gyógyszer kutatása és feltalálása sem lett volna lehetséges nélkülük (pl. egerek, tengeri malacok stb.).

A rágcsálókra nagyon jellemző a harapásuk. A felső és alsó állkapocsban két-két gyökértelen, folyton növő, enyhén ívelt metszőfoguk van. Ezeket a fogakat kemény magvakkal vagy hasonló dolgokkal folytonosan koptatni kell, mert különben olyan nagyra nőnek, hogy az állat nem tud többé enni. A legtöbb rágcsáló kimondottan társasan él, sokan szinte mintaszzerű családi életet élnek. Ha azonban egy-egy kolónia túl szűkké válik, akkor veszekedésre, kannibalizmusra vagy tömeges elvándorlásra kerülhet sor.

4. Hogyan élt a Hörcsög és a Mókus a Vörös Vércse uralma alatt?

Egyik sem nagyon ugrálhatott, mert félniük kellett a Vércsétől és az Ölyvtől. A Vércse kisebb mint az ölyv, de annyian voltak mint az oroszok. Fészket nem építettek a környéken, hanem elhagyott és elüzlött szarka- és varjúfészkekben laktak és költöttek.

Kémeik az Ölyvek voltak, akik a levegőben körözve állandóan megfigyelés alatt tartották a tisztást és a Bokrot. Az Egerészölyv elsősorban egérre vadászott, de kémjelentéseik nyomán jöttek a ravasz hízegő Rókák és a bunkó Vaddisznók, akik üldözték a kis állatokat, feldúlták a hörcsögök és mókusok otthonait, raktárait.

5. A Hörcsög egyáltalán nem olyan, mint a házi kedvencként tartott apró aranyhörcsög. A háromszínű, hazai, szép mezei hörcsög 30 cm-es testméretű és mintegy 500 g-nyi testsúlyú kis állat. Szorgalmas munkás. A Bokor melletti lucernaföldön ásta ki mély járatait, föld alatti otthonát. Az otthon lakóodúból, éléskamrából, egy elkülönített "illemhelyből", továbbá bejáratból és menekülési járatból állt. A vészkijáraton menekültek ki a ravaszdi nyomozók elől. A hörcsög leginkább gabonamagvakat evett. Télre készleteket

raktározott föl. Pofazacskójában gyűjtötte össze és szállította haza az ennivalót. Kellett is a nagy családnak, mert a hörcsög nagyon szapora volt.

6. A közönséges mókus nagyobb mint a hörcsög, főleg a hosszú farka miatt. Teste henger alakú, szemei nagyok, bundája tömött és lágy. Farka nemcsak kormányrúdként, de az éghajlattól függően napernyőként és meleg takaróként is használható. Erdők, ligetek lakója. Rügyekkel, virágokkal, magvakkal táplálkozik. A Bokor Mókusa is szorgos kis állat volt. Télire is gyűjtött tobozt, diót és egyéb magvakat. Egy részét fák odvába rejtette, másik részét elásta. A bokorbeli Mókusnak az volt a meggyőződése, hogy minél nagyobb körben be kell ültetnie a földet magokkal. Éléstáruk így nem csupán öncélú raktár volt, hanem az újabb bokrok és fák elterjedését is szolgálta. Gondos szülő volt, évente két fészekaljnak is adott életet.

7. Mi történt a rendszerváltás után, amikor a Fehérfejű Rétság lett az úr és Héjai és Hiénai özönlötték el a kis erdőkoszorúztá hazájukat?

A Bokor a Fehérfejű árnyékába került. A Hörcsög és Mókus először örült a felszabadulásnak és a szabadságnak, mert a Fehérfejű főleg halakkal táplálkozik és nem rágcsálókkal. De rövid időn belül kiderült, hogy a Fehérfejű "kis hal-nagy hal" elmélete valami borzalmas. Amikor az első Héják lecsaptak a tisztásra, először a félméteres nagyságuk volt ijesztő, aztán a telhetetlenségük. Amikor pedig az első Hiénák is feltűntek a Bokor körül és éjszakai üvöltésükkel felverték az erdő csendjét, a főleg éjszakai életet élő Hörcsög és a Mókus tudták, hogy nekik befellegzett. Nap-mint-nap látták, hogy a Hiénák hogy vetik magukat a kis és nagy zsákmányra, és látták azt is, hogyan rontanak rá az elhullott döögökre, mivelhogy ezek egyben még döögők is. Mindent megszerezni, mindent felfalni! Ez lett a jelszó.

8. Hogyan sínylette meg a Bokorban a Hörcsög és a Mókus ezt nagy változást?

Hörcsögék elméletben helytelenítették a Fehérfejű teóriáját a halakról, gyakorlatban elítélték a Héják telhetetlenségét és méla undorral tekintettek a Hiénákra. De gyorsan változott a helyzet. Hörcsög papa így gondolkodott: Enni kell, rágcsálni kell, mert különben csak nőnek a fogak. Télire gyűjteni is kell, talán nemcsak télire, mert mi lesz, ha a többi hörcsög is telhetetlen lesz és lop-rabol?! Ha éjjel nem lehet eleget gyűjteni az üvöltözés miatt, akkor nappal is dolgozni kell. Ami pedig az otthont illeti, a földalatti üreg bizony kicsi. Azt pedig mindenki tudja, hogy a hörcsög nem bírja a zártságot, főleg az összezártságot más hörcsögökkel. Ilyenkor ugyanis kannibállá változik és

felfalja a másikat. Végül a Fehérfejű teóriája se bolondság, hisz a természet rendje az, hogy a nagyok elnyelik a kicsiket.

9. Mókusék ugyanazt gondolták az új urakról és viselt dolgaikról, mint kezdetben Hörcsögék. Csakhogy ők később is így gondolkodtak. Igaz, hogy enni kell, gyűjteni kell, de mértékkel. Dolgozni kell, de még a Héják se kényszeríthetik őket éjjel-nappali munkára. Különben is, az ágak közt ugrándozi kell a kicsikkel. És nekik küldetésük, hogy vigyék távolabbra is a magvakat a jó földbe. Otthonnak továbbra is megfelel a Bokron lévő, elhagyott szarka-fészek és a szemközi fa odúja. Ami pedig a Fehérfejű teóriáját illeti, az a világ leggonoszabb elmélete, mert a természet rendje az élőlények kölcsönös szolgálata és nem a gyilkolás. Így gondolkodtak Mókusék és ez lett a vesztük!

10. Hörcsögék feltörték. Mindenekelőtt eladták a Bokor közelében, a lucernaföldön épült házukat és a Bokortól jó távol, a hiénák földjén kezdtek nagy építkezésbe. A hiénák nagyobb vadakra vadásztak és ügyet sem vetettek a Hörcsögre. A Hörcsög viszont a hiénák felségterületén meglehetősen biztonságot élvezett a Héjakkal szemben.

Mókusék kislánya egyszer az építkezés közelébe tévedt és ámulva látta, hogy mi folyik ott. Hörcsögék földfúró gépeket, teherautókat vásároltak és Hörcsög papa egy szuper-dzsippen furikázott, nyilván, mert a pofazsacsckójába olyan mennyiségű gabonát tömött be, hogy gyalog nem is bírta volna el. (Ugyanis, ha az ember a hörcsöghöz hasonlóan pofazsacsckójában készletezne, arányosan 30 kg ételt kellene egyszerre elszállítania). Hörcsög mama márványlapokat mosogatott, a kislánya pedig az aranyozott vízcsapokat fényesítette. Mókusék hallva a beszámolót, könnyen el tudták képzelni, milyen lesz Hörcsögék palotája, ha már az illemhely ilyen "szerény".

11. Mókus papa csak a fejét ingatta. Ingathatta is, mert volt rá ideje bőven. Munkanélküli lett. Ugyanis nappal a Héják lestek rá, ha netán az ágakon ugrált, éjjel pedig a Hiénák rontottak felé, ha a földről egy-két tobozt, makkot szeretett volna felszedni. A Mókus család is a perifériára került, mert a kicsik alig tudtak kijönni a szemközi fa odújából, a bokorbéli szarkafészek pedig egyre veszélyesebb lett. Mókus mamának egyre nagyobb gond volt, hogy mit adjon enni és rágni a családnak. Egyre csak azt figyelte, hogyan nőnek a kicsik fogai. A Mókus nagymama is egyre nagyobb gondot jelentett, mert egyre betegebb lett és már enni sem, rágni sem tudott, és csak nőttek, nőttek a fogai. A legnagyobb fájdalmat az okozta Mókuséknak, hogy ebben a szörnyű helyzetben nem tudták teljesíteni küldetésüket sem. A távolabbi földekbe senki sem ásta már a magot, az erdőket és bokrokat pedig egyre jobban irtotta az ember.

12. Mi lesz, ha jön a tél? Mókusék ettől rettegetek legjobban. A tél természetesen érkezett. Nem is volt még ilyen kegyetlen tél talán sosem.

Mókusék szegényes tartaléka gyorsan elfogyott. A nagy fogai már a térdét verték. A felserdült mókus gyerekek fogai is egyre nagyobbak lettek. Kinn a Bokron, fákön és földön csak hó és jég. Ekkor nagy lépésre szánta el magát a Mókus papa. Éjnek idején elindult Hörcsögék luxuspalotája felé. Eldöntötte, hogy egy-két morzsa ennivalót kér családjának.

Alig mert kopogtatni az ajtón. A kövérre hízott Hörcsögné nyitott ajtót, de gyorsan be is csapta azt, amint a sovány, megalázkodó, kolduló Mókust meglátta. Bentől víg lakoma hangjai hallatszottak ki a zord hidegbe. Egyszer csak újra kicsapódott az ajtó és Hörcsög úr állt ott gőgösen, teletömött pofával. A zörgő csontú Mókus kinyújtotta a tenyerét: Legalább kölcsön adj néhány szem magot, mert megdöglenek a kölykeim. Hörcsög úr, aki nagy jó barátságban volt azelőtt a Bokorban a Mókussal, és ugyanazokat az rögeszméket vallották, most lesajnálóan nézte a szerencsétlen elvhű állatot. Láthatóan nagyon zavarta őt. Pofájából félreköpött néhány szem magot. A szemében valami gyűlölet lobbant. És akkor egy különös vinnyogó hangot hallatott.

Erre a hangra megmozdult a közeli erdő és egetverő üvöltéssel kirontottak a hiénák. Hörcsög úr csendben becsukta földalatti palotája aranykilincses ajtaját.

--- A gazdag Hörcsög és a szegény Mókus története természetesen csak kitalált mese és semmi köze sincs a valósághoz.

Ha valaki úgy fejezné be, hogy azon a télen a Mókus család minden tagja elpusztult, kezdve a nagyin; a Hörcsög család minden tagja pedig boldogan élt a Fehérfejű, a Héja és Hiéna felségterületén, bizonyára ezt senki sem tartaná meseszerűnek.

Ezért úgy kell befejezni a történetet, hogy eljött a tavasz. Mókuséknál csak a nagy fogai nőttek meg annyira, hogy már a nehezen megszerzett kis szem makkot sem bírta megrágni és meghalt. De a többiek kibőjtölték a telet és az egymásért aggódó szeretettől még boldogok is voltak a Bokorban.

Hörcsögék viszont meglakoltak. Az okozta a vesztüket, hogy a hiénáktól megtanulták a húsevést is. A téli időben összezártan, bármennyire is nagy volt a lakhelyük, kitört rajtuk a kannibalizmus. Ölték egymást. Szerencsére csak egy-két családtagot öltek meg. Mire azonban eljött a tavasz, már kiterveltek egy jóval család szeretőbb és nagyszabásúbb tervet. A szomszédos földön élő mezei pockokat fogják népirtani. A tervből valóság lett. A Fehérfejű segítette, a levegőből irányította Héjait és azok halomra bombázták a mezei pockokat. A Hiénáknak is bőven jutott dög...

Az igazsághoz még az is hozzátartozik, hogy Fehérfejűék, a Héják és Hiénák a végén nemcsak a pockokat irtották ki, de véletlenül Hörcsögéket is. Rájuk Mókusék elcsavargó kislánya talált rá egy szép, virágillatos, tavaszi estén.

(Nota bene: A fehérfejű rétisas az Amerikai Egyesült Államok címerállata...)

Kérdés: Te hogyan írnád és fejeznéd be a mesét?

KOVÁCS LÁSZLÓ

HÁLAADÁS

- *Venczel Feri halálára* -

Képernyő előtt ülünk és nézzük magunkat. Hiányzik a

hosszú sörasztal, ahol éveken át ültünk. Nem azért, hogy sörözzünk, hanem a Te utolsóvacsorai asztalodhoz hasonlóan Veled és egymással megújítjuk és megerősítjük barátságunkat. Most nincs asztal, és nincs itt valaki, aki mindig itt volt.

Délelőtt és este jött két bottal a kezében, és nyilálló fájdalommal a lábaiban. De nem azért edzette magát, hogy nyafogjon. „*Ha Te tíz évvel öregebben itt vagy, én tíz évvel fiatalabban itt leszek!*”- mondta. Pedig Jászfaluról veszettül nehéz ide a közlekedés. Az esti mise után pedig éjszakába nyúló a hazamenetel, a romos otthonába.

Az átkosban még budai kényelmes halljában adott helyet a gyerekhittanoknak és a közösségi miséknek Évával és gyermekeikkel együtt.

A sörasztaloknál a Bokorportán mindig mellettem ült, mert kicsit nagyot hallott. Minden alkalommal felkészült a napi evangéliumból, és sokszor a körimában komoly prédikációt tartott, nem is akármilyen szintűt. Görög nyelvtudásának birtokában Arisztotelésztől Aquinói Tamásig, és a modern filozófiáig magyarázta az Írást.

A protézisműtét után fiatalosan és vidáman érkezett. De most újra üres lett a helye. Mi több, a gyilkos vírusnak köszönhetően már nem ül senki az asztaloknál. Te pedig Ferikém még a képernyőn sem vagy található, hacsak nem rakjuk oda a fényképedet.

De úgy tetszett Atyánknak, és talán Neked is, hogy inkább az Atya asztalánál foglalasz helyet, ahol Jézus Úr a felszolgáló, és különb is a menü.

Biztos vagyok abban, hogy nem szakadsz el Tőlünk, Családodtól, közösségedtől és sörasztalos barátaitól sem, mert Te is csak helyet mentél készíteni nekünk. Addig is Feri minden elmélkedésemet elküldöm Neked bírálatra, és online formában láthatsz minket. Most is, amikor hálát adunk a mi Atyánknak Érted, kedves vidám Feri Testvérünk és Barátunk. Amen.

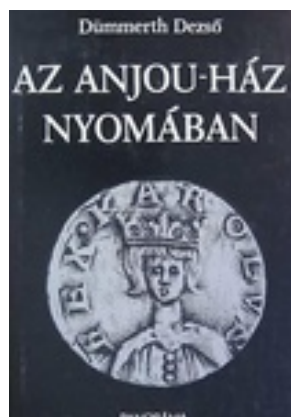
(Közösségi online mise 2021. március 21.)

VENCZEL FERENC

DÜMMERTH DEZSŐ: AZ ANJOU HÁZ NYOMÁBAN...

KÖNYVISMERTETŐ - KRITIKAI ELEMZÉS

Dümmerth Dezső új könyve bizonyos vonatkozásban folytatása Az Árpádok nyomában c. kötetnek. Az Árpád-ház kihalása után az Anjou-dinasztia egyik ága került Magyarország trónjára, s két nemzedéken át szilárdan kézben is tartotta, megerősítve a feudális pártharcokban kimerült országot. A szerző ebben a kötetben a francia eredetű dinasztia útját követi Szent Lajos király Párizsától, Anjou, Maine és Provence tartományokon át Szicília és Nápoly, tehát az akkori Két Szicília királyság trónjáig, majd a Magyarországra került ág sorsán keresztül Lengyelorszáig. Műve az esemény- és művelődéstörténet, és ezenkívül még több tudományág eredményeinek sikerült esszé-ötvezete, amelyet a téma érdekességén túl – mint minden esszé – a szerző önálló látásmódja tesz különösen izgalmassá és vonzóvá. Olvasás közben pedig rövidesen rájövünk arra, hogy a kötet nemcsak az Anjou-ház fordulatokban

bővelkedő történetével ismert meg, hanem a középkornak a gótikus stílus uralmát megteremtő századaival is, egyben pedig rávilágít arra, hogy az Anjou-kori Magyarország nemcsak hogy szerves része volt az akkori Európa politikai életének, de jelentős mértékben hatott más országok történetére is.

Dümmerth Dezső 1925-ben született Budapesten. Itt végezte tanulmányait is: 1943-ban szerzett bölcsészettudományi diplomát a magyar és egyetemes történet, valamint a művészettörténet tárgyköréből. 1945-től tisztviselő a bölcsészeti-kari dékáni hivatalban, 1949-től az Egyetemi Könyvtár munkatársa. Írói működése 1950-ben indult az irodalom, festészet és zene területét érintő esszéivel: Oscar Wilde, Mozart, Leonardo, Degas, Rilke, Schubert, Beethoven.

Pályája új szakaszát jelentette, mikor a hatvanas évek elejétől akadémiai és egyetemi kiadványokban saját forráskutatásainak eredményeit publikálta, elsősorban a művelődéstörténet köréből. A fontosabbak közül: Herder jóslata és forrásai, Történetkutatás és nyelvkérdés, Álmos fejedelem mítosza és valósága; Kazinczy köre és az 1811-12. évi országgyűlés; A magyar fejedelemség keletkezése és eszmevilága; Mária Terézia és a magyar nemesség; Az Egyetemi Könyvtár gyűjteményének keletkezése 1561–1635, és állományának alapjai. Esztétikai, irodalomtörténeti vonatkozású tanulmányai: Schiller és a formaszépség eszméje; A Csokonai-probléma.

1-„...Az apátlan, anyátlan árva, elhagyatott kisfiú, (Károly Róbert) felnőtt, megacélosodott, megemberesedett, és beteljesítette nagyszülei, (II. /Sánta/ Károly, Nápoly és Szicília királya) reményeit, -átvette az árpád-házi királyok örökségét Magyarországon. Először ...helyreállította, ...aztán megerősítette, végül pedig közép-európai tekintéllyé emelte újra M. országot, mint ahogy Szt. István, Szt. László, és III. Béla országához illett. A főúri anarchiának teljesen véget vetett, s e kemény harcokban maga is megkeményedett. A *Zách-tragédia* úgy mutatja, -jobban is, mint kellett volna. De ha a *személyi bosszújában* örvengő nemesnek sikerült volna őt lekaszabolnia ott a visegrádi palota ebédlőtermében Lajos fiával együtt, Magyarországra már a XIV. sz.-ban szomorú sors vár, -a nyugati szomszédságban kezüket nyújtogató Habsburgokkal, délen pedig a növekvő szerb nagyhatalommal. Így azonban Capet Hugónak ez a magyarrá lett, egyik kései ivadéka nem csak visszaállította Magyarországot régi...államberendezkedését,...

határait, ...hanem...hosszú időre megálljt parancsolt a német-osztrák ...törekvéseknek.”/347. o./

2-Szerző summázza Anjou Károly Róbert,(Magyarországon I. Károly, továbbiakban K.) életét, életművét. K. 1288-ban született, mint Anjou Martel Károly, nápolyi trónörökös, és Habsburg Klemencia hercegnő egyetlen fia. 7 éves korától, (1295-

től.) mint leendő magyar királyt nevelték. 1300-ban, (12 évesen) szállt partra először magyar felségterületen, a horvát tartományban, ahol rangjának kijáró hódolattal fogadták. Közvetlenül III. Endre 1301-ben bekövetkezett halála után, a magyar jogfelfogás szerint *törvénytelen* esztergomi érsek, Bicskei Gergely I.Károly néven Magyarország királyává koronázta. A (koronázáskor) a magyar jogszokásban az érvényességhez előírt három szigorú feltétel közül *egy sem* volt meg.

1 „-Hiányzott a nemzetet...képviselő nemesi rend többsége,-akik jelen voltak, azok(-nak is) nagy része nem magyar volt.”(230.o.)

2-„A koronázó (esztergomi) érseket *bitorlónak* tekintették,(...akinek helyzete *a pápa előtt is* tisztázatlan volt).”(u.o.)

3-„De a legfontosabb, a Szt. Korona,...nem volt az Anjou-ház kezében.(„Pótkoronát” készítettek az alkalomra.) A koronázás...a nemesi rend ellenállását, és új király keresését eredményezte. /u. o./” Végso soron tehát ez a koronázás a *nemesi rend (a nemzet) ellenében*, mintsem szándéka szerint történt!

4/- Ugyanakkor VIII. Bonifác pápa is közbelépett és ítélkezett: „A korona K.-t illeti meg.” Az önkényes, s a magyar törvényeket ismét és következetesen semmibe vevő pápai döntés *általános ellenérzést és megdöbbenést* váltott ki (az országban). /241.o./ (A nemesi rendben)...ott lappangott a bizalmatlanság, hogy a szabad királyválasztás (-nak a rendeket megillető) joga nincs elismerve,-a pápa akar királyt adni Magyarországnak./242.o./ „*Nincs tetszésünkre*,...hogy a római egyház ...gondoskodjék az országnak királyról, mondotta a nemesség és a főurak is.” (244.o.) Ám, egy újabb „ideiglenes” koronázás után (1309 jun.16.) 1310 aug. 27.-én, az...államjogi szimbólummá vált Szt. Korona végre K. fejére került.

3/-Az, hogy K. a magyar nemesség,-ami akkor a nemzetet jelentette,-*ellenébe* lett király, *kritikára készlet*, és a gondolkodó ember a,- *hagyományos?*,-kincstári hurráoptimizmust megkérdőjelezi. Mert az kétségtelen, hogy K. a Szt. Istváni államkereteket, az ország területi integritását rekonstruálta, és a feudális anarchiának is véget vetett. Azonban felettébb problematikus mindennek *stabilitása*. Történelmi távlatból K. tért és trónt nyérése a *magyarság ellenében* inkább látszik egy idegen dinasztia elhamarkodott nyomulásának a Szt. Istváni állam megszerzésére, mintsem a jogos trónutódlás elnyerésére. Szokásosan az ingatag alapokat az erőszakos fellépés támogatta meg, ezért nézzük meg a dolgok végkifejletét, miképp áll a helyzet 76 évvel, azaz alig egy emberöltővel K. királlyá levése után?

4/-„... 1386-ban I. Lajos özvegye, Erzsébet anyakirályné, és Mária királynő látogatásra indult a délvidékre, Garai M. nádor, és emberei kíséretében. (A Garai-párt ellenségei földjére.) ... (Elfogták őket, és)...Horvát János bán parancsára később megölték

Erzsébetet. „Amikor kirángatták őket a kocsiból, így gyalázták: „Lépj ki, te boszorkány, hisz’ mindig is vérben gázoltál!..”(A hintó körül már csupa vér volt minden.)”/501. o./ K. 1310.-i trónralépése, és fia, I.Lajos özvegyének 1387-ben való megölése között *alig egy emberöltő, 77 év az időbeli különbség.* Mária királyné még pár évvel túlélte a meghurcoltatásokat, utódja nem lett. A látszat szerint Szt. Istváninak mutatkozó rekonstrukció sem nem erős, sem maradandó nem lett. A dinasztikus folytatás elmaradt, a három királyt megélt *Anjou uralom alig 80 év után összeomlott,* és a szintén idegen Luxemburgi-ház lépett a helyébe.

5/-K. visszaszerezte ugyan a csatolt országrészeket, megszilárdította a központi hatalmat, ezzel együtt a gazdasági helyzetet, és véget vetett a feudális anarchiának. De előre látható volt mindennek ingatag volta, tiszavirág élete, mert *mindezt fegyverekkel, és nem a nemzet támogatásával, hanem az ellenérzésével érte el.* Trónja nem a közmegegyezésen, hanem a nemesi rend meghunyászkodásán nyugodott. Mindebből *azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a személyes bosszúként látatott Zách-tragédia állítás nem állja meg a helyét.* Pontosabban: *nem csak* erről, hanem többről van szó. *Zách Felicián lázadásában az egész magyar nemesség elégedetlensége fejeződött ki Anjou uralommal szembe.* Az ősi jogaiból kismimizett nemesség hamu alatt parázsló ellenfordulása nyilvánult meg Zách Felicián kardot rántásában. Ami, mint első jeladásra, lángra kapott volna K., és az egész Anjou uralom ellen. A retorzió, a példa nélkül álló példátstatuálás épp ennek kívánt elébe vágni a középkorban is szokatlan és aránytalanul vérengző bosszúálló megtorlással. A nemesség megfélemlítése volt ennek a célja. Végeredményében az Anjou uralom csak átmenetileg, rövid távon jelentette Magyarország kilábalását az anarchiából. *Hosszabb távon viszont, a nemesi rend „Fékentartásával”, az ország egyre önállótlanabbá vált, s ez tovább egyengette az utat az idegen uralomra jutás előtt.* Amely nem is olyan ’Hosszú idő után’, sikeresen „Berendezkedett”, és fokról fokra *tovább csorbítván* a nemesség jogait, önállóságát, aláasta nemzetünk, országunk függetlenségét! Végső soron az mondható: az Anjou uralom megalapozatlan, *nem a nemzetre támaszkodó,* hanem annak az Aranybullában biztosított önállóságával szembehelyezkedő irányultsága rossz vágányra terelte a dolgok menetét. Ahol már egyre kevésbé jött szóba Szt. István államisága, és I.Mátyás korát leszámítva, a pusztá lét volt egyre inkább a tét!

2016. aug. 27. Pilisjászfalu.

METZGER BALÁZS A FIÁT KERESTE (6.)

És eljött az idő

Egy nap Svar fát vágott a ház mellett, lassú, kimért mozdulatokkal. Liam az állatokkal foglalatzkodott, az asszonyok a házban voltak. A férfi, ahogy szokta, felnézett a fennsík felé, aztán vissza a fára. De mintha látott volna valami mozgást. És valóban. Két vagy három lovas lehetett, amennyire ki lehetett venni. A férfi nézett egy darabig, aztán tovább vágta a fát. Fel sem pillantott egy ideig. Mintha nem is látott volna senkit. Úgysem az jön, akit várt. Keményen összeszorította a fogát, fűrészelt tovább. De aztán csak megállt, felegyenesedett, és nézte a kibontakozó alakokat. Nagyfiát felismerte, de a másik két alakot nem. Az egyik nő volt, a másik egy fiatal férfi. Mit keresnek ezek itt délután? És ekkor, ekkor testén végigvágott az adrenalin. Ez Linus lesz, ez ő lehet csak! Már a vonásait is felismerte. A fiatal férfi mosolygott. A lovak könnyű vágatából horkanásokkal álltak meg, jobbra-balra forogtak. Svar csak állt földbe gyökerezett lábbal, és nem szólt, csak nézett tágra meredt szemmel. - Na, meghoztam az elveszett fiadat, apám! – kiáltott büszkén Uva. –Meghoztam végre a fiadat! Az apa nehezen, szinte bénán mozdult a lovak felé. Addigra a házakból már mindenki kijött. Svar később alig tudta felidézni, mi és hogy történt. Arra emlékezett, hogy megölelte fiát, aki magasabb lett nála. Sötétszőke, szép, nemes arcú, széles vállú, vékony ember. Ő, hányszor elképzelte, majd zokognak egymás vállán, de itt, ebben a pillanatban mindenkibe beleszorult az érzés.

Gyorsan terítettek a szabadban, és ettek. A lovasok jó bort hoztak, ami itt nagy ritkaság volt. Linust lány kísérte, szép szőke, egyenes tartású, magas nő, a menyasszonya. A vacsoránál mindenki összevissza beszélt, rengeteg minden elhangzott. Svar a fiát nézte csak.

- Hogy megváltozott az arca! Már nem az a kisfiú. Milyen nagyon szép!

Vacsora után Linus odalépett apjához:

- Gyere apa, gyere, sétáljunk egyet.

Így hát elindultak szépen, egymás mellett, Svar öreg botjával kissé sántítva bandukolt.

A férfi igazából még most is nagyon nehezen tudott megszólalni.

- Tudod, nagyon sokszor elképzelttem, hogy hogy lesz, amikor visszajössz! De nem jöttél. Nem jöttél, és múltak az évek. Én nekiindultam, bármi lesz is, de katonák állítottak meg, tudod, a háború... Olyan nagyon sok idő telt el!

Nem így akartam ám, egyáltalán nem így. Ne haragudj rám, kisfiam!

Ekkor Svar szemét könnyek futották el.

- Apa, hát nem tehetünk erről, akkor ennek így kellett történnie! Én is jöttem volna, ha tehetem. Olyan sok, nagyon sok idő telt el, olyan nagyon-nagyon sok idő már!

És Svar érezte, nem mutathatja meg a benne tomboló érzéseket, azt, hogy bár úgy gondolta, már feldolgozta fia elvesztését, ez még sincs így.

Valahogy megfagyott minden. Svar belátta, bármit is érez, gondol, visszafogottnak kell lennie, hiszen az idő, ez a kegyetlen uralkodó, talán éppen Isten intézője, már nagyon sok mindent elvett tőle. Elvette a kisgyermeket, a rá figyelőt. Elvette az összefonódott létüket. Új embert teremtett, aki idejött, szeretettel, de az élete már nélküle folyik nagyon régen. Mit csináljon ezzel a helyzettel? Itt egy felnőtt fiatalember szíve választottjával a fővárosból. Már nem az a kisfiú, aki bátran, és előretekintve indul az útra, apja tekintetében fürödve, neki a nagy útnak, a nagy ismeretlennek.

Svar most átélhette, hogy mennyire felkészületlen, hiába gondolta el százszor és ezerszer a találkozást, most mégis teljesen kiszolgáltatott a pillanatnak. Az érzések megvannak, de a közös sors már nincs. Hallgatnia kell, és figyelnie, kitalálnia, mi a jó út. És teljes realitással nyilallt bele, hogy Linus nem fog itt maradni. Nem ő már az, akinek társaságára szüksége lehet, éppen öregemberré vált már, távol, egy kis horpadásban a hegyek között. Linus szép és fiatal, ki tudja, mik kötik a fővároshoz, és itt a lány is... A fia kérdései zökkentették ki a hallgatásból.

- Apa, tudom, hogy kíváncsi vagy, de kérlek, mesélj te először, mondd el, mi történt, mióta elmentem!

És Svar mesélt. Szépen, képekben, jelenetekben látva az évek múlását. Leültek nem messze a háztól egy farönkre.

- Ó, kisfiam, hidd el, velem kevesebb dolog történt. Amikor elmentél, az nagyon nehéz volt. Teljesen egyedül voltam. Jött a nagy tél, és én lázas lettem. Elkaptam a járványt. De tudod, én már régebben is túléltem, látod, most is. Voltak napok, mikor se mozdulni, se fűteni nem tudtam. Jaj, a nagy vihar, el is felejtettem majdnem. Épp, hogy elmentél, olyan hatalmas vihar volt, be is csapott a kéménybe, még a lovat is megölte. Végigvágott a nagy fenyőn, szerencse, hogy túlélte. Gondoltam is, majd milyen érdekes lesz, ha elmesélem. De régen volt már, csak egy vihar volt, igaz, már nem fontos, akkor volt csak az. Amikor elmentél, több, mint két évig voltam itt egyedül. A második télen bútorokat csináltam, és bementem a városba.

Oda menekülők érkeztek, és nagy házépítés folyt. Azóta nyaranként ott dolgozom. Na, ott ismertem meg Kartét, meg ami a családjából maradt. Szépen neki építkeztünk itt, látod! Itt ragadtunk, mert üldözhatték volna őket, ha szem előtt vannak a városban. Katréért még meg is

verekedtem. Szédülgetek is azóta néha, de ezt el ne mondd senkinek. Aztán múltak itt az évek, egyik a másik után. Sokat dolgoztam Karte fiával, Liammel, rendes ember. Nincs más. Meg, hogy vártalak téged. Akkor is, amikor tudtam, nem jöhetsz, és én sem mehetek. Vártalak akkor is. Mindig. Minden nap. Megpróbáltam eljutni hozzád, majd elmesélem, de nem sikerült, megállítottak a katonák.

Svar megkösörülte a torkát. Hirtelen felállt, és nekiindult, hogy érzelmeit leplezze.

- Most végre mesélj magadról! Olyan nagyon kíváncsi vagyok! Csak egyszer hallottam rólad, még a fényképedet, leveledet sem kaptam meg, mert aki hozta, kirabolták. Csak annyit tudtam, jól tanulsz, igyekszel, és kollégista vagy.

- Nagyon nehéz ez mindkettőnknek, apa, hogy a sors ilyen végtelenen elszakított egymástól. Mintha szándékosan történt volna, nem tudom. Nekem az első hónapok összefolynak. Hatalmas út, aztán a nagyváros, ahol viszonylag rövid ideig voltunk. De nem aggódtam, tudtam, rövidesen találkozunk úgylis. És utána a döntés, hogy megyünk a fővárosba.

Hatalmas út. És a csodás nagyváros! Kőházak, hatalmas lakás, és ahol laktunk, még kert sem volt. De jól voltam. Hakon kiemelten figyelt rám, de e mellett szeretett is, valóban szeretett. Sokszor volt otthon, mert hajóskapitány volt, de csak a város körül, minden nap hazajött.

A szavak üresen kongtak közöttük. Nem is nagyon tudtak figyelni, minden, amit mondtak, úgylis elhangzik még többször. Nagyon vigyáztak mindketten arra, hogy az érzelmek ne ragadják el őket. Az a szemérmesség, mely engedte a mély érzelmeket, de ugyanakkor megtartott egy távolságot, most is működött. Pedig lehet, hogy jó lett volna egymás karjaiban zokogni, kisírni a fájdalmat, mely ott volt köztük. Azt a fájdalmat, ami már sohasem múlik el, mert eljárt az idő, és amiről beszéltek, az már mind-mind megtörtént, egymástól külön. És már idegenül hangzik minden. És a napok végtelenje, ami során egymásra gondoltak, nem pótolható pár mondatl.

Végtelen űrt töltögettek nem létező anyaggal. Űrt, amit már sohasem lehet megtölteni. Így keskeny mezsgyén jártak, majdnem üres szavakkal múltatták az időt. Egy eltűnt világot idéztek, de félve és torzan.

A fiú elmondta, diszkrétén, hogy Hakon felesége nem lett az ő pótanyja, sőt! Hakon fia, Jonas egy évvel volt idősebb nála, és végig rivalizált vele. Azok voltak a nehezebb napok, amikor a családfő nem volt otthon. Nem bántották, de a léghör rideg volt. A tanulásba menekült. Jonast egy évvel hamarabb vették fel középfokú iskolába, nagyon nehezen, közbenjárással. Őt a legjobbak között, rá egy évre. És otthon addigra nagyon hideg lett a léghör. A szavak között is kihűlt a levegő. Linus elmondta azt is, hogy nem kapott szeretetet, csak Hakontól. Volt egy időszak, amikor kiderült, hogy semmi, de semmi esélye apjával

találkozni, ami nagyon nehéz volt, és ő teljesen magába fordult. A középfokon azonban szerencsére egy idősebb tanár felfigyelt rá. Szerénységére, éles eszére, és nagy szorgalmára. Barátság, egyfajta apa-fiú viszony alakult ki köztük. Gyermektelen házaspár voltak feleségével, a város egy másik pontján. Jessenék, Eirik bácsi, Tiril néni. És ő lassan, de biztosan odaszokott. Ott töltötte a hétvégék egy részét, és többször aludt is ott. Hakon pedig kénytelen volt állást váltani. Tengeri hajóra került, és heteket lett távol. És az otthon maradottak nem szerették őt. Az hozott megoldást, hogy kollégista lett, arra való hivatkozással, hogy a többi társával való együtt tanulás, és az ottani pedagógiai környezet nagyon jó hatású. És ő nagyon sokat köszönhetett ennek a tanárnak, Eirik bácsinak. Rengeteget foglalkozott vele. Ez a kapcsolat az idős tanár házaspárral segítette őt ahhoz, hogy sikeresen felvételizzen az ország nagybecsű, egyetlen műszaki egyetemére. Jonas kétszer ugrott ennek neki, először Linus felvételi előtt egy évvel, majd a fiúval együtt.

Amíg Linust felvették, Jonast nem. Jonas tombolt. Volt régebben már egy hatalmas veszekedés a családi asztalnál, amikor Jonas azt mondta, Hakon nem is szereti saját fiát, azaz őt, csak Linust. A történetnek az apa hatalmas pofonja vetett véget. Jonas aztán a sikertelen felvételi után kivándorolt Amerikába, rövid búcsúlevelet hagyva. És ez végleg éket vert a család és ő közé. Ez után Linus Hakonéknál már nem fordult meg többször. Hakon aztán meg is halt egy hajóúton keleten. Ő viszont már saját lábán is megállt, egy olyan projektbe került bele tehetsége folytán, mely a városközpontot tervezte. Éppen a parlament épületének belső tervezésbe tudott bekerülni, mely nem csekély apanázzsal járt. Már ő támogatta az idős pedagógus párt. Még tanulmányait is fel kellett függeszteni a munka miatt. Most azért tudott eljönni, mert a projektben szünet lett, és a következő szemeszter még nem indult el. És lány is akadt, nem is akármilyen! Egyike azoknak a fiatal nőknek, akik már dolgozni akartak. Vilde óvónőnek tanult.

A fiú gyors váltásokkal, néha idő ugrásokkal mesélte élettörténetét, Svar csak hallgatta, nem is tudta pontosan követni az eseményeket. De azt kivette a fia történetéből, hogy volt egy nagyon nehéz időszak, amikor minden beszűkült. Viszont utána elrendezte a sors, hogy segítsége legyen, és valahogy felnőtté, magabiztos emberré váljon. Linus mesélt híressé vált szobráról is, melyet éppen kettejük kapcsolatáról formázott meg.

- Meghalt Hakon? Szegény. Rendes ember volt, gjeldje volt felém, teljesítette. Ó fiam, és te meg egyetemre jársz? Micsoda nagy dolog ez! Tudtam, hogy okos vagy, de ennyire! Egyetem! Nagyon büszke vagyok erre! Én azt hittem, talán ács leszel majd. Megvannak

ám a kis szobraid mind, meg szoktam zsírozni őket, mind jól van!

Ahogy beszélgettek, lassan este lett. Mind Svar, mind Linus rájött, hogy ha a régi időket említik, biztos talajon járnak, és jó emlékek jönnek elő. Így aztán a további napokban ösztönösen ráéreztek, hogy jobb dolog a régi emlékekről beszélni, mint az utána történekről.

Ahogy Svar gondolta a szeretetről, és Linussal való kapcsolatáról, az be is igazolódt. A régmúlt történéseire bizony Linus is emlékezett, nem is akárhogy. Más szemszögből, de nagy érzelmekkel, gyermeki világgal. Úgy tűnt, hogy Svar gondolatai a szeretetről, kettejük kapcsolatáról és arról, hogy ami történt kettejük között, az, bár alig vannak múlt tárgyi emlékei, állandó és múlhatatlan és csodálatos. És létező, bár nem megfogható. És önmagában megálló érték, éppen a lényeg, az emberi élet értelme. És ők ketten csodálatosat alkottak. Akkor is, ha csak ők tudják, akkor is, ha meg sem fogható. És múljon idő, változzon minden, valami módon kettejük szeretet léte mégis fent kell, hogy maradjon, lebegve az éterben, időtlen ideig. Két fa ők, melybe villám hasított, pusztítva. És az öreg ág lassan elhal, mert nem tudja túlélni a csapást, míg a másik kiteljesedik, őrizve a sebet oldalában.

És másnap délután útra keltek, apa és fia, ketten, a régi időket idézve. És mentek a tájban, és az apa boldog volt, mert látta, fia emlékei épp annyira élénkek, mint az ő esetében. És sokat beszélgettek, Svar is, Linus is mesélt életéről, de mindketten tudták, nem ez a fontos most. A fontos a múlt volt, a kis tisztás, ahol a kisfiú Linus szobrot tett ki, ami még mindig megvan. Az ösvény, ahol békák voltak, meg a szikla, mely mesék alapja volt. Az éjszakát is szinte végigbeszélték.

És Svarnak nem kellett kérdeznie semmit. Nyilvánvaló volt, hogy fia visszamegy, folytatja az egyetemet, családot alapít, mérnök lesz. És ő meg itt marad. Nem is beszéltek erről, csak utalgatva. Linus hívta apját azért, ha látogatóba is, de jöjjön fel a fővárosba. Ígérte azt is, ha ez nem sikerül, újra eljön, ha nem is hamar, de pár év múlva biztosan.

- Pár év, úristen, pár év, sikoltotta valahol mélyen Svar tudatában egy hang. Pár év múlva eljön... Ő jön el, mert én öreg vagyok már, majd meglátogat még, ha szerencsém van, életemben látom még kétszer. Istenem, ezt jól elrendezted, valóban. Elment a kisfiam, és nem jött vissza sohasem. Visszajött akkor, amikor már nem ő volt, visszajött már nem gyerekeknek, és újra elmegy, elmegy örökre talán. Hogy kiborultam, mikor kiszakadt innen ez a kisfiú, az én Linusom, éreztem, éreztem, hogy talán sohasem látom többé. Nem véletlenül gondoltam én, sohase látom többé.

Mert itt van ez a fiatalember, az én fiam, szép, okos, büszke és felnőtt, de én egy kisfiút látok, aki csücsörítő szájjal aludt a faházban az utolsó itt töltött éjszakán. És

elment, és vissza már sohase jött. Létezik egyáltalán? Mert őt látom, mert itt a gondolat megakadt. Mert tőlem ő ment el. És eltelt sok év, de kevésbé csodálkoztam volna, ha a lovak ott a hegytetőn egy kisfiút hoznak ide vissza, nem egy felnőttet. Nem baj, én elbotozok itt az erdő szélén még egy pár évet, és beszélek magamban valakinek, de ez a valaki egy elveszett kisfiú inkább, mint egy felnőtt ember. Mert itt egy elvesztett kisfiú lelke kering. Miket is beszélek, ez csak az én ostobaságom, változni nem tudásom! Saját, széttépett lelkem fájdalma, ami már nem a valóságot látja.

De, minden fájdalom ellenére Svar tartotta magát, diszkrétan nem ment bele olyan érzelmekbe, melyeket megélt, mert érezte, az zsarolás lenne fia felé. Így fia is szabadabban mesélt életéről, terveiről.

És áldását adta erre a halk, okos, szép lányra is.

- Ha úgy, hát vedd feleségül, nem lehetek ott, de gondolatban veled leszek. Legyetek boldogok együtt! És aztán hamar, nagyon hamar eljött a búcsúzás ideje. Svar csak mozaikokra emlékezett ebből, a lovakra megint, arra, hogy megölelik egymást. Mintha egy máz, egy bőr lett volna rajta. Viselkedett, ahogy kellett, de belül egészen mást élt meg.

- Nem baj, majd, ha elmegy, majd akkor, akkor elmesélem a fáknak, és az ott maradt kisfiúknak a bánatom. De most nem lehet.

Lovon most viszont elkísérte a visszatérő három lovas. Elment velük egy darabon, és ott állt csak meg, ahol a következő völgy vágott a dombok közé. Nézte őket, ahogy mennek lefelé, ahogy eltűnnek a szeme elől. A fia még az erdő szélén intett egy nagyot felé. Ahogy visszaindult, csak nem bírt ellovagolni onnan. A lovát megkötötte úgy, hogy a következő domb tetején, ahol ki kell bukkanniuk, már ne lássák meg, és maga is elrejtőzött. Úgy tett most, ahogy az egész látogatás alatt. Mert szinte végig rejtőzött. Rejtőzött érzelmeivel. Nárcisztikus sérelmét szinte dédelgette, egy külön világot épített már fel, melyben nem minden szereplő volt valóságos.

Elveszett kisfia - megmaradva kisgyermeknek – már jobban hozzá tartozott, mint a valódi, felnőtt fia. És most nem akart már ott állni, fent a dombon, hogy sziluettjét lássák, ha kibukkannak a völgyből. Meg akarta lesni úgy a három alakot, hogy azok ne lássák, ne tudják, hogy ő ott van. Nem volt ez feltétlenül tudatos, de elrejtett énjét meg úgysem mutathatta. Úgy érezte, szinte sötét titka van, melyről csak önmaga tud. És legyen titok az is, hogy a távozó lovasokat látja. Nézet a dombtetőt, nézte, ahogy azt a másikat is oly sokszor. És látta lelki szemeivel azt a pillanatot, amikor kibukkannak, és újra és újra.

És amikor tényleg megjelent a három lovas, az adrenalin végigsöpört testén, libabőrös lett. Szinte egy kukkoló izgalommal, egyben saját önsajnálataiban fürödve nézte az apró alakokat. És azok megálltak. Középen lehetett a fia, aki hosszan nézett visszafelé, mintha egyenesen őrá tekintett volna. Svar ijedten

nézett körbe, mint aki lebukott, mint akit meglátnak, pedig tudta, ez lehetetlen. Linus felemelte kezét, és egy nagy félkört írt le vele, mely kicsit integetés, kicsit az egész ittlét ölelésféléje volt, aztán a három lovas eltűnt a semmiben. És Svar hangosan beszélt magában:

- Nem baj, menj csak, menj, de az én kis Linusomat nem tudod, úgysem tudod elvinni, az itt marad velem. Majd bejárunk mindent, megbeszélünk mindent. Téged úgysem látlak már sohasem, ezt érzem. És Svar elővette a fakupát, és hosszan kortyolta az erős, maró medvevért.

Mire hazaért, úgy kellett leszedni a lováról. És a következő hetek nagyon nehezek voltak, Svar mogorva volt és gyakran napokra eltűnt az erdőben. És ott hangosan beszélt a látogatásról magának, meg a kis szobroknak, és a kisfiúnak, aki számára már szinte valóságos volt.

(folytatjuk)

BABITS MIHÁLY

HÚSVÉT ELŐTT (RÉSZLET)

Legyen vége már!
Aki alszik, aludjon,
aki él az éljen,
a szegény hős pihenjen,
szegény nép reméljen.
Szóljanak a harangok,
szóljon allelujja!
mire jön új március,
viruljunk ki újra!
egyik rész a munkára,
másik temetésre:
adjon Isten bort, buzát,
bort a feledésre!

Ó béke! béke!
legyen béke már!
Legyen vége már!
Aki halott, megbocsát,
ragyog az ég sátra.
Testvérek, ha túl leszünk,
sohse nézünk hátra!
Ki a bűnös, ne kérdjük,
ültessünk virágot,
szeressük és megértsük
az egész világot:
egyik rész a munkára,
másik temetésre:
adjon Isten bort, buzát,
bort a feledésre!